

1
M. Mok

Scheppings
droom

KAAS- EN BROODSPEL

door

M. MOK

Van den schrijver van „Scheppingsdroom” verscheen bij „De Tijdstroom” te Lochem reeds eerder het gedicht „Kaas- en broodspel”. Van de vele goede recensies volgt hier een fragment uit een bespreking van H. Marsman in de „Nieuwe Rotterdamsche Courant”.

„Bij dit alles heb ik nog niet over het nieuwe dichtwerk van Mok gesproken, die met zijn Kaas- en Broodspel vrijwel alles wat ik genoemd heb, plotseling en definitief onder en achter zich laat. Inderdaad, dit is na jaren eindelijk weer eens groote poëze, en als Gorter in Mei voor zijn generatie het eenige en bovendien nog lyrische epos schiep, als Slauerhoff in De Piraat en Het Eeuwige Schip voor onze generatie iets dergelijks deed, dan verrichtte Mok met zijn Kaas- en Broodspel voor zijn generatie een daad die bij de twee zooeven genoemde nauwelijks achter staat. Men kan de vierenzestig bladzijden van dit gedicht opslaan waar men maar wil, men zal vrijwel nergens op een inzinking stuiten. Heel dit werk wordt bezield door een harde en lange spanning, een gedrongen en koppige beeldkracht, een bijna nergens verzwakkende, beheerschte en gevarieerde rythmiek.”

Prijs ing. f 2,25. Geb. f 2,90

In den boekhandel verkrijgbaar.

SCHEPPINGSDROOM

door

M. MOK

Een werk, waarin de zielegang van een „knaap” wordt uitgebeeld.

In het eerste gedeelte zien wij hem temidden van de zomerweelde rondgaan, visionnair weerspiegelaar van het natuurgebeuren, maar ook deel daarvan, als man en als kind.

In het tweede gedeelte trekt hij van huis en ontplooit zich zijn visionnaire aanleg ten volle. In een warmen zomernacht beleeft hij zijn „scheppingsdroom”. Den gang van heelal en aarde aanschouwt hij, van de vroegste tijden af. De stem van den wereldgeest doet hem zijn identiteit met de scheppingskrachten onderkennen. De knaap wordt god.

Het nu volgende derde gedeelte schildert den verderen gang der schepping, willig object van de creatieve driften, die den god doorvaren. In den mensch herkent hij de liefde, en op het oogenblik, dat de mensch ontwaakt tot het bewustzijn van zijn zending in deze wereld, die is liefde en gerechtigheid te verkondigen, wordt de god weer knaap en menschenkind.

Het vierde gedeelte van het gedicht beeldt den herfst uit, waardoor de knaap huiswaarts gaat en eindigt met een sobere verheerlijking van de eenvoudige, sterke liefde tusschen man en vrouw.

SCHEPPINGSDROOM

Van M. Mok, geboren 7 November 1907 te Haarlem, verschenen.
behalve eenige kinderboeken, de volgende werken:

Poëzie:

Exodus (1938)
Kaas- en Broodspel (1938)
Verloren Droomen (1939)
De Rattenvanger (1939)

Romans:

Badseizoen (1934)
De Tweede Jeugd (1939)
Figuren in het Zand (1939)

SCHEPPINGS- DROOM

DOOR
M. MOK

N.V. UITGEVERSMIJ. „DE TIJDSTROOM” LOCHEM — 1940

I

EEN knaap, die door den hoogen middag schreed,
hij was geborgen in het stralenkleed,
dat stroomde van den lichten hemel neer
en golfde om zijn schouders als een zeer
bewogen zee, die zonder een geluid
zich strekte langs de verre aarde uit.
De halmen dronken van het witte licht,
tienduizenden, gedompeld het gezicht
in warmtegolven, en hun ademtocht
voer door de ruimte, als een stem die zocht
den cirkelboog der einders af, maar vond
eeuwig zichzelf binnen den horizont.
En zwarte vogels wickten naar de lucht
en hingen doodstil boven het gerucht

der korenvelden, levend in zichzelf
geheel verloren tegen het gewelf
der hemelen. En achter op het land
verhief zich als een groene vlammenwand
een populierenrij, wier zacht gesidder
dreef als het blind gemurmel van een bidder
over de wereld weg en ging teloor.
Zoo schreed die knaap den witten middag door,
een vonk van het geschapene en tevens
bewogen drager van den zin des levens.
Want in zijn blauwe oogen blies de gloed
van zomerwind een diepte onvermoed
van droomen open en hij zag de landen
wijder dan ooit een menschenblik omspande
gevangen in het witte zongeweld,
dat allerzijds ter aarde kwam gesneld
in zware bundels, die als speren stonden
te trillen in haar oppervlak en zonden
hun laaiïng naar de hemelen weerom.
In kartelbanen stroomde door den dom
der wereld het geluidloos zonnelielied.
De knaap, in duizeling voor het verschiet
der ruimte, sloeg zijn handen naar de lucht,
een vogel die zich opmaakt voor de vlucht.
Maar, overweldigd, schrompelde hij samen,
het scheen dat weelderige armen namen

hem op en hielden hem in week gewiegel.
De hemelvlakte vóór hem werd een spiegel,
holrond geslepen uit ongruisbaar glas,
waarin zijn beeld, vergroot, geteekend was,
stilstaande in een gele zonwoestijn,
geheel verloren in den hellen schijn
van licht. En met zijn mond en oogen open,
geen vleug van wind kwam op hem toegelopen,
stortte hij dieper zich de ruimte in,
een zwemmer naar het wijkende begin.

En toen het nacht werd, stond hij in het wit
van maan- en sterrenlicht en nam bezit
der duisternis. Hij vaagde met de hand
langs alle hemelstreken, het verband
van mensch en wereld ging zich openbaren
aan dezen knaap; hij ademde de klare
stilte in van den onbewogen nacht,
die uitgestroomd lag als een zwarte vacht
over de aarde. Honderdmaal tevoor
had hij gestaan en nu voer eensklaps door
zijn lichaam de geheime aetherwind,
de sprakelooze, die geen doortocht vindt
naar dit bestaan, dan in een enkel hart,
dat als een nachtbloem tot het duister mart

en bloeit dan eenzaam naar de stilte open.
Zoo stond hij daar en voelde zich bekropen
door het verborgene; uit verten riep
een schepping hem die sedert eeuwen sliep,
van varen, mastodont en hagedis,
en troglodyten, dien geheimenis
van leven achter mist begon te gloren,
tot zich de vuurstraal in een hoofd ging boren,
dat in verwondering geheven stond,
een halfbestorven grijns nog om den mond;
maar wit vertrok het beenige gelaat,
een ster, verbleekend voor den dageraad,
die als een zee van licht kwam aangestoven;
dan gaat de gloed het starre oog te boven,
het sluit zich brandend op een nieuwen droom,
terwijl het ver geluid van dier en boom
zich tot een stadig zwellend koor verdicht,
de roepstem van de schepping naar het licht.
In dezen knaap ontvonkte dit geluk
ten tweeden male, hij ervoer den druk
der elementen aan zijn open hart,
vloed die zich aan den chaos had ontward
en liep harmonisch toe op zijn bestaan,
dat stroomend in de strooming op zou gaan.
En meegetrokken werd hij en aanzag
het blauw gelaat van een ontbloeiden dag,

licht vloog als stofgoud door de atmosfeer,
en menschen liepen rond in hoog verweer
tegen de ruimte. Als een koning schreed
een man met bijl en spies, een flardig kleed
slingerde om zijn leest, zijn bronzen huid,
strak als een trommelvel, ving het geluid,
de lichte siddering der lentevlagen;
zijn schouders schenen het heelal te dragen,
speelsch, moeiteloos, en in zijn armenzwaai
onthulde zich de kracht van een pagaai.
Maar nieuwe beelden braken daar doorheen,
van ploegers, die een harde zon bescheen;
zij hingen zweetend naar het ossenspan
voorover, wijl een hoog en donker man
stond roerloos neer te zien op hun bedrijf;
versteend, gelijk een vesting, was zijn lijf,
waarachter hij een zweep verborgen hield;
niets dan zijn hand, verknepen, scheen bezielde,
en verder was daar alles blind en dood,
verkommerd in den greep van een despoot.
En plotseling, gelijk een oceaen,
een golvend leger, met de witte baan
der vaandeldoeken schuimend in de zon,
en schilden, als een ijzeren cordon,
dat ving de stralen van het wereldlicht,
zij spatten weg, als koren voor de zicht.

De mannenkoppen stonden vastgebrand
tegen elkaar, met glinstering van tand
en oog; de hitte, die zij dronken,
sproeiden zij weder uit in witte vonken.
Zij zwoegden zwijgend langs de aarde voort,
in heete hunkering naar roof en moord.
En daarna viel de wereldruimte stil,
er stond alleen een boom in hoog getril
tegen de witte lucht en schudde zacht
als vlokken sneeuw de klanken uit zijn vacht.
Een eenzaam man kwam peinzend naderbij,
op moegeloopen voeten sleepte hij
zich tot den boom en hurkte aan den stam,
het scheen dat hij uit grijze verten kwam
en dat zijn reisdoel eeuwen verder lag,
voorbij de grenzen van het aardsch gezag.
De holten van zijn oogen waren diep,
men wist niet of hij waakte dan wel sliep.
Een dag verging achter den heuveltop,
een blanke maan steeg aan den hemel op,
en nieuwe dagen, nieuwe manen rezen.
De man zat daar, vereeuwigd tot het wezen
der schepping, gansch verpulverd tot den zin
des onbenoembaren, die enkel in
het randgebied der stilte wordt aanschouwd,
waar licht en wind tot ijle zijn verflauwd.

Toen greep de knaap zijn eigen polsen vast,
hun warmte heeft hij huiverend betast.
De luwe zomernacht woei als een wolk
tegen zijn hoofd; het late vogelvolk
met lange kreten riep zichzelf in slaap.
Door nevelbanken huiswaarts ging de knaap.

Dit was zijn moeder, deze kleine vrouw
met moe gelaat, waarin het oogenblauw
een late glinstering van jeugd behield.
Nooit was zij zoo gebogen en bezield
als dezen morgen, nu haar jongste kind
omhoog stond in den milden zomerwind,
gelijk een tak, die rankt ten hemel uit,
maar door zijn aderen zingt het geluid
der sappen, wier geweld hem opwaarts zond,
de warme wasem van den moedergrond.
De bosschen achter het verdoken huis
woeien de wereld vol met hun gesuis.
En aan de overzijde van het pad
bestroomde wind het gele koren, dat
den maaier wachtte, die met breeden slag
— een God, barmhartig, op den oordeelsdag —
dien rijkdom zou verzamelen tot zijn doel.
Almachtig in den knaap rees het gewoel

der scheppingsdriften, en op eenmaal scheen
het hem, dat bosch en veld verdween,
zij waren uitgevaagd tot groote vlakken
van zwart en wit, de wind werd tot een zwakke
lispeling aan zijn ooren en zijn mond.
Vanaf een berg zag hij den horizont
en alle leven daarin opgenomen,
als golven die de hemelkust bestroomen.
Wie riep hem daar, zijn moeder of de wind?
Hij wendde zich en weer was hij haar kind,
maar in haar spreken klonk de echo door
der ruimte, die bleef lispelen aan zijn oor.
Hij speurde in het zilver van heur haar
een zonneschamp, en ieder klein gebaar
deed druppels spatten van het zachte licht,
dat als een dauw lag op haar moe gezicht.
Aandachtig zag zij naar haar jongen op,
zij wist niet meer of hij haar harteklop
verstond, zoo vreemd en glijdend was zijn blik,
en luider in haar borst werd het getik.
Haar handen hingen langs haar heupen neer,
als oude bladeren verdord en teer,
maar van een lichte huivering doorbeefd,
uitstraling van de liefde die slechts leeft
voor anderen en nooit in dit bestaan
zich uit kan putten, maar moet ondergaan

zoo laaiend als zij altijd is geweest,
sinds zij verwekt werd door den wereldgeest.
De moeder vroeg niet wat de knaap daar deed,
stilstaande in het geel en groene kleed
van dezen zomerochtend; zij vergat
zelfs dat zij even hem verloren had.
Tezaam betraden zij het woonvertrek,
de lucht was koel onder het lage dek;
het geurde er naar mos en varengras,
en door het open venster viel een plas
van zonlicht op den rooden tegelvloer
en schitterde als gouden politoer.
Nimmer tevoor wogen de jaren haar
zoo licht en tegelijkertijd zoo zwaar.
Het scheen den knaap dat zij gebogen liep,
omdat de lichtplek op den vloer haar riep.
Daar bleef zij staan en tuurde naar omlaag,
en zei: „Het is de laatste dag vandaag.
Ik heb zoojuist je dingen klaargelegd.”
Dan trok zij met een ruk haar schouders recht
en zag hem aan en leek een groote vrouw.
De jongen wist niet wat hij zeggen zou,
hij wankelde, maar in haar oogen zag
hij wat een minnend menschenhart vermag,
zij waren van een warmen glans vervuld,
liefde die van verlangen noch geduld

meer weten hoeft en even eeuwig is
als dag en nacht en licht en duisternis.
Zij reikte naar een glas met boschviolen,
die stonden op een schaduwplek verscholen,
en zette hen te blinken in de zon.
De zachte klank van geel en paars begon
plots op te leven als een kinderlied,
men hoorde het reeds lang, maar wist het niet.
Dit alles was geluk, hij stond verbaasd
tusschen de kleine dingen, die hij haast
verlaten moest. Hij stak zijn vingers in
het licht rondom hem, als een witte spin
hing daar zijn hand te tasten in de lucht,
die wilde hij bestreelen als een vrucht,
voorzichtig raken aan de weelde van
de atmosfeer, gelijk een jonge man,
die voor het eerst een vrouwenhuid beroert
en voelt door dit mysterie zich ontroerd.
De moeder zat, gebogen en vergrijsd,
maar door het open venstervlak omlijst,
baadde zij in een vloed van jongen dag,
en op haar moe gelaat bloeide een lach,
een stille rimpeling van zuiver vuur.
Toen werd het ook den knaap zoo stil en puur
te moede, dat hij dezen dag vergat
en als een droomend kind terzij haar zat.

Een verre toren sloeg het middaguur,
over de bosschen dreef door het azuur
de klokkenklank nabij en deed een baan
van lang vervagende muziek ontstaan.
En ergens brak zich door het takgeknop
een mensch zijn weg; men hoorde zijn gestap
dof op den mosgrond, en daarachter meer
mannen die liepen. Langs een schuinte neer
daalden zij naar het pad; een enkel woord
dreef tusschen hen, een donker basaccoord.
Dan, met een korten tinkel aan hun bel,
fietsten zij weg, de wielen rolden snel
en suizend langs den hoogen akkerrand,
het nikkel vlamde in den zonnebrand.

Terwijl de moeder in de keuken stond,
een golf van geuren dreef de woning rond
en riep de huivering van weelde wakker,
die hem bestroomd had, gaande door den akker,
klom hij naar zijn smal slaapvertrek omhoog.
De laddersport onder zijn voeten boog
en kraakte. Hij was zwaar van lichaamsbouw
geworden, over weinig maanden zou
hij sterk als de volwassen mannen zijn,
die breedgeschouderd in den zonneschijn

hun weg begaan en zien op einders uit,
wier diepte aan geen knaap zich nog ontsluit.
Zijn blik gleed langs het witte ledikant,
waarop zijn lijfgoed lag; de brooze hand
ontwaarde hij, die dit had neergelegd.
Hij stond daar, als een schipper op de plecht,
speurende naar het land achter de lijn
der horizonten; hoog en tevens klein
binnen de cirkeling van lucht en water.
Er is de zachte klop van het geklater
tegen den boeg, maar ook de verre schreeuw
van een in witte ruimten staande meeuw.
Hij nam het stroogeel valies en lei
daarin zijn kleeren, langzaam, alsof hij
zich nog bezinnen moest op wat hij deed,
maar plots gehaast: daarbuiten klonk de kreet
van jonge stemmen; als een lichtend spoor
kwamen zij in het veld van zijn gehoor.
En met een ruk trok hij de riemen toe
van het valies, en ging en zag niet hoe
stil achter hem de smalle kamer lag,
waarin het licht hing als een blinkend rag.

Zijn broeders en zijn zuster: roodgebrand
kwamen zij uit den oven van het land.

Zweet sieperde hun langs gelaat en borst,
hun hand hielden zij open, met de korst
van eelt gespannen in de bruine palm.
Hun lichaam wasemde een warmen walm
van zweet en rijp gewas; hun gansch bestaan
wat tot een gloed van zomer opgegaan.
Hun oogen, door het fakkelende licht
geblakerd, hielden zij in kieren dicht,
terwijl de leeren holte van hun mond
begeerig naar het maal geopend stond.
Zoo zat hun kleine groep daar om den disch,
zij spraken niet meer, enkel het gesis
van pannen spette nog wat; verder zweeg
de middag, die zijn hoogtepunt besteeg;
een zee van laaiend vuur lag hij gespreid
over de aarde, die in gulzigheid
bleef drinken, door haar zwarte ingewanden
kroop als een lavastroom het zonnebranden.
Een donkerblauw gordijn hing voor het raam,
roerloos, het licht hing geel er tegen aan
en droop als honing binnen door een kier,
en lag stil op den vloer, een slapend dier,
of hechtte zich gelaten aan een muur,
moe en verbijsterd door het eigen vuur.

Dan kraakte weer de ladder en de knaap
betrad het woonvertrek. Een zoete slaap
begon te stroomen onder het plafond,
langzaam en eeuwig, of de blinde zon
de dingen slechts bezweren wou tot rust.
En ook het pangespetter was gebluscht,
de moeder slofte binnen met de spijs,
woordloos en traag, als kwam zij van een reis
naar verre landen eindelijk terug.
Damp wolkte van de schotels en bleef stug
drijven boven de wachtende gelaten.
De knaap zag hoe gerust de vier daar zaten,
geborgten in het warme van hun eigen
gemeenzame bestaan, dat zich in zwijgen
dieper onthulde dan in eenig woord.
Geklik van eetgerei plantte zich voort
van bord tot bord, en het goudkleurig meel
der aardappels gleed langzaam door de keel
der etenden. Zij wisten niet meer dat
zooeven nog hun lijf geroepen had
om voedsel. Aan de onbewogenheid
der hitte werd hun lichaam weggevljld.

Een van de broers rekte zich zuchtend op,
hoog op zijn armen wies een blauwe knop

van spieren, en de harde blonde haren
stonden te tintelen als korenaren.
En ook de anderen, met stoelgeschuif,
kwamen weer overeind; er was gestuif
van licht langs hun opstekende gelaat.
De knaap, zooals een schuwe jongen praat,
zei dat hij nog op dezen dag vertrok.
Zijn stem was zacht, maar hem scheen zij een klok,
die luide golven door de stilte sloeg.
De zuster, met een vollen glimlach, droeg
hem hare uitgestoken handen toe.
Hij zag haar meisjespracht en voelde hoe
haar warme lippen op zijn voorhoofd stonden,
en krampte even, alsof zij hem wondde.
De broeders sloten een bezweete palm
breed om de zijne, die gelijk een halm
in molensteen voelde zich geplet.
Dan gingen zij, met zwaar kloppenden tred,
de schouders veerend, door het deurgat van
de kamer,forsch, rechtstandig, man na man.

De moeder, weggedommeld, het gelaat
week als een bloemblad dat te deinen staat
op moeden stengel, zag hem met de schulpen
van haar gesloten oogen aan. Te gulpen

begonnen eensklaps tranen langs zijn wang,
maar fel beet hij zijn lippen in bedwang,
en bleef aandachtig voor de moede huid
van dit gelaat. Haar adem stroomde uit
rustig en breed, en scheen hem te omwolken
met innigheid, en tot zijn onbeholpen,
schuchtere wezen drong haar adem in,
en deed hem weer ontwaken tot den zin
des levens, het onafgebroken drijven
der schepping, waarin smalle menschenlijven
als witte vlaggen open staan gebloeid,
totdat zij gansch doorlicht zijn en vermoeid.

Zij stonden samen in het klein station,
de voeten op het grindige perron
onzeker tastend. Langs de witte lijn
der rails stoof gele zonneschijn
den einder tegemoet, een hooge kreet
van licht tusschen de velden, die zich breed
en brandend langs den weg verhieven.
De knaap zag naar dit toomelooze klieven
der ruimte en een beving voer hem aan,
zijn voeten konden zoo niet blijven staan,
als verontruste dieren schoven zij
over het grind. De moeder zag hoe hij

zich in het sidderende licht verstak.
Zij schrompelde tezaam en leunde zwak
tegen de ruimte. Dan, met kort gehijg,
stampte de stoomwagen voorbij; een twijg
van dampen bloeide opwaarts uit de pijp
en hing te zweven aan de lucht. Een rijp
van stoom sloeg even op de beiden neer.
Bevreemd, eenzelvig vonden zij zich weer.
Hun kus werd in het donker deurgeklap
verplet. Dan zette zich de moeder schrap
en vond zijn jonge oogen voor de ruit.
Hun harten stroomden tot elkander uit,
en met den trein, wegglijdend door den dag,
ging ook dat stroomen mee, dat niemand zag.

De daken waren tot het late bruin
verdonkerd, dat zich in een moeden tuin
voor dagen soms vereeuwigt; als een waas
sluiert de wind erover; het geraas
van de getijden schijnt voorgoed geweken.
Zoo, als een spiegeling die niet kan breken,
lag daar de lage stad in ochtendschijn.
De knaap, gebogen aan zijn raamkozijn,
stak in de blanke lucht zijn hoofd naar voor,
een langzaam, peilloos huiveren liep door

zijn fijne zenuwen, en naar zijn mond
steeg warme bloesemgeur van verren grond.
Wolkveren dreven door de bleeke schaal
des hemels, als guirlanden, en een straal
uit het verborgen lichaam van de zon
joeg gouden vlammen langs den horizon.
Ergens begon een hoog en dun gefluit,
een vogel die ontwaakte; het geluid
stond naar het hemelhooge opgeboord
en dunde uit en werd niet meer gehoord.
Alleen de stilte bleef, zij was zoo diep,
dat in haar witheid alles samenliep:
de daken en het licht, de verre boomen;
en ook de knaap was daarin opgenomen.

In de benedenruimte dreef zijn oom
een kleine winkelzaak, de lucht hing loom
en broeiend in het schemerig lokaal.
De wanden waren hoog, een arsenaal
van koopwaar stond in doozen opgetast,
waarop, als een geheime taal, gekrast
cijfer- en letterteekens. Alles zond
een muffen geur uit. Wie de wereld vond
en had zijn deel van zon en wind gekregen,
belandde hier in duisternis, de leegte

gestorvenheid achter een rijp bestaan,
waar bloei tot verre sage is vergaan.

Acht uur. Over de daken woei het licht
de smalle straat met gouden sluiers dicht.
De carillonslag van den ouden toren
dreef in de zonnetinteling verloren
en vloei­de langs de stille gevels neer
in lange banen, die zich heen en weer
bewogen in de warme ochtendlucht.
De knaap stond naar het stervende gerucht
roerloos te hooren. Dan, met korten draai,
opende hij het deurslot, zacht gewaai
kwam op hem toegestroomd, en ergens sprong
een danswijs los, een diepe basstem zong
en stree­de als een weeke cellotoon,
smeltende klankworp van de microfoon.
En aan de overzij, een blonde vrouw
sloeg matten uit, het stof wentelde grauw
over haar schouders, maar het zonvuur deed
het dra verkeer­en tot een lichtend kleed.
Een verre ventersroep, die in de stad
begon te klagen, sneed een donker pad
van droefheid door de klare atmosfeer,
en telkenmaal verhief die roep zich weer.

De knaap liep peinzend in het huis terug,
licht snelde hem voorbij en vonkte vlug
de wanden aan, het donkere gerei
scheen stil te lachen, toen het zongeglij
begon te dartelen. Wat ijzerwerk,
een schop, een kachelplaat, die als een zerk
zoo onaandoenlijk in den schemer lagen,
konden die kitteling ook niet verdragen
en meesmuilden als deftige matronen,
die zich geneeren om haar lach te toonen.
Ook stond daar op een tafel in een hoek
een zwaar, in zwarte kافت gebonden boek,
waarin door jaren heen het trage schrift
des koopmans kleine cijfers had gegrift.
Het was zijn doopceel en zijn testament,
het wist des meesters waarde op een cent,
maar door een zonnestraal werd het betooverd
en leek een sprookjesboek, van een belooverd
land en blijde elvenkinderen
wordt daar verhaald, en dagen die wegvlinderen
in spel en droomerij. Op eenmaal was
de winkelvloer een tintelende plas.
Toen hij de achterdeuren openschoof,
schrikte de knaap, een zwerm van stralen stoof
in het bedompt vertrek, en door de ruit
daarachter zag hij op de koelte uit

van een besloten tuin, die lag daar stil
en diep gebed onder het windgetril.
Zoo liet de knaap, met enkele gebaren,
geur, gloed en droomen door de woning varen.
En leunend aan een muur glimlachte hij,
verrukt door deze speelsche tooverij.

Des daags vervulde hij zijn kleinen plicht,
hij zat te schrijven, langzaam kroop het licht
over zijn schouder naar de zoldering,
waar tot den middag het te staren hing,
als een verdwaalde vogel. Dan verdween
die laatste glansplek ook, de winkel scheen
voor eeuwig in den schemer weggeroest,
gelijk een burcht, sinds duizend jaar verwoest.
Soms stond er in het vierkant van de deur
een klant, die knipperoogde om de kleur
der ruimte af te wisschen van zijn oog,
dan trad hij in en leunde aan den toog
naar het gelaat van den patroon, die stond
daar ook gebogen, en met spitsen mond
blies hij den rook uit van zijn gele pijp.
Er doezelden wat klanken, als een rijp
gewas dat slingert op den wind.
Een hand gebaarde langzaam, als een blind

teeken, waarvan geen mensch den zin meer vond,
en niemand wist hoe lang het daar al stond.
Dan zag de knaap zijn eigen hand bewegen,
die lag daar schaduw heen en weer te vegen
over het witte blad, en uit zijn pen
kropen de kleine zwarte teekenen,
die hij van paperassen overschreef.
Het scheen een droef en zinneloos geleeft,
maar als hij wachtte, met zijn oogen dicht,
voelde hij om zijn slapen weer het licht,
en duizelde en dronk den klaren wijn
van bloesemenden wind en zonneshijn.
En in het schemerige stemgerucht
herkende hij de wegwiekende vlucht
van vogels die zich in de atmosfeer
gaan oplossen en nooit vindt men hen weer.

Eens ging hij 's middags op een boodschap uit,
laag in de straten dreef nog wat geluid,
donkere plekken in de lichte zee
van stilte, en de knaap liep droomend mee
met het getij. De gevels, als een wand
van vlammen, waaierden den zonnebrand
zwijgend terug; maar elders, op een klein,
door zware olmen overschaduwde plein,

zwierf slechts een enkel schuchter zonfragment.
Een vruchtenkoopman zat er in zijn tent,
die naast een oude pomp stond opgeslagen,
het linnen beefde zacht, de vruchten lagen
te blinken onder het beloken groen,
blosroode appels, geurige meloen,
en, hangende in trossen, de bananen,
die waren geel en krom als jonge manen.
Er ruischte water in een smalle goot,
twee jongens lieten een papieren boot
meevaren met het wegklokkende vocht.
Ook kwam er een politieman, die zocht
misschien naar misdrijf, maar zijn lichaam zonk
loom tegen een lantarenpaal, er blonk
een vuurspat in de sabel langs zijn dij.
Het duizendjarig rijk leek zeer nabij.

Maar weinig straten verder stroomde breed
de ruimte binnen; als een golvend kleed
van goud en wit bewoog daar de rivier.
Op de bazalten schoeiïng had het wier
een groenen mantel van fluweel gevlijd.
Een koelte dwarrelde als sneeuw, het wijd
heelal stond open boven alles uit
en werd in het geklots van water luid,

en in den lichten huiver van de grassen,
die stonden langs de oevers opgewassen.
Een boot, met zwarte kiel en boorden, gansch
gedompeld in den gelen zonneglans,
en met een tragen rookpluim aan de schouw,
voer stroomafwaarts. De knaap zag in het blauw
tegen een bocht haar omtrekken vervagen.
Een wild verlangen ging weer in hem jagen,
opnieuw had hij het stroomende herkend,
en hoog stond hij den einder toegewend.

Dien avond, voor zijn open raam alleen,
zag hij den krater, waar de zon verdween.
Nog woeien vlammen uit den afgrond op
en stoven weg, als paarden in galop.
Wind blies de ruimte met geluiden vol,
het parelend geruisch der boomen zwol
tot wolken van gerucht, die liepen door
den hemel als giganten. Op hun spoor
sleurden zij zwarte sluierflarden mee.
Nacht stroomde binnen, een bewogen zee,
waarboven kleine gele sterrenspitsen
begonnen hoog en eenzaam op te flitsen.
De knaap werd langzaam in het zwart gehuld,
hij wist de kamer achter zich gevuld

met stille dingen, aanstonds zou zijn lijf
verscholen liggen in dat nauw verblijf,
terwijl voorbij zijn raam de nacht zou vlagen
en golven door de wereldruimte jagen.
Zijn vingers lagen bleek op het kozijn
en kromden zich, alsof een wreede pijn
sneed door hun pezen. Eensklaps, met een ruk
trok hij zich achterwaarts en scheurde stuk
de aarzelings, waarin hij was gekneld.
Zoo komt een paard den einder uitgesneld,
dat wierp den last van zijn berijder af.
Nooit suisde het gewaai zoo klaar en straf
hem langs de schoften, als een bliksemschicht
doorklieft zijn glanzend lijf het jonge licht.

II

HIJ liep de straten door, daar hing nog zwoel
de middaghitte, maar het waaide koel
over de daken en soms dook een vlaag
van blauwe koelte naar de straat omlaag.
In alle vensters was het licht vergaan,
een enkele gestalte liep nog aan
tusschen de huizen, en zijn kalme tred
sloeg doffe echo's los, die dreven met
den wandelaar verloren in den nacht,
als met een eenzaam stervende zijn klacht.
De knaap duwde zijn borst tegen den wind,
reeds rook hij de rivier, er kwam een blind
verheugen in hem op, hij liet zijn voeten
luid kloppen op de steenen, hij begroette

de ruimte met hoog opgestoken handen
en droomde dat hun greep haar gansch omspande,
dat hij kon onderduiken in de lucht,
een vogel die zich wegstort in de vlucht,
zacht klapperen zijn vleugels, hij beschrijft
een cirkel door het hemelruim en drijft
bewegingloos door blauwe zeeën voort.

Maar eensklaps vond de knaap zich aan den boord
van de rivier terug. Een kleine maan
trok zilverdraden langs de waterbaan,
die prevelde en stroomde als een stem
in een gewelf, breeduit en toch gedempt.
Er was daar ook een brug met houten dek.
Zijn driftig loopen wekte plek na plek
even uit stilte op, een roffelslag
geslagen in een rijk voorbij den dag,
en niemand hoort dien eenzamen soldaat,
die achter menschenlijke grenzen gaat.
Want verder dan het warme menschenrijk
nam deze jongen roekeloos de wijk.
Hij zag nog wat vermoeide zonnevegen,
die gingen dood, zij konden niet bewegen;
vreemd hingen zij tusschen de sterren door,
bloed dat zich uit het zonnelyf verloor.

En aan de overzij van de rivier
begon het donkerste, in hoogen zwier
stonden daar boomen langs den ouden wal
der stad. Voortdurend hoorde hij hun smal
geritsel, maar de stammen waren saam-
gewassen met den nacht. Soms wierp de maan
een lichtsein langs het hout, een grillig oog
dat doofde, als het bladerdek bewoog.
Zijn schreden werden in het zachte gras
dof en behoedzaam, en bij elken pas
voelde hij hoe de aarde onder hem
golfde. Hij wist niet wat de sidderstem
van het geboomte naar zijn ooren zei,
maar stiller en aandachtiger werd hij
dan ooit tevoor, zijn hoofd ging in een vroom
verwachten overhellen naar een droom,
die hem sinds jaren nader werd gebracht,
en huiverend ervoer hij hoe haar macht
over hem heerschen ging. Wat jaren door
versluierd leefde, groeide tot een koor
van klank, een wemeling van beelden.
Meer dan dien middag, toen hem alle weelde
in vlammenwolken werd geopenbaard,
meer dan dien nacht, toen hij had uitgestaard

in de verborgen holten van den tijd,
zag hij zijn hart besprongen door een wijd
ervaren dat het oogenblik verheft
tot eeuwigheid, alsof een bliksem treft
het zeer begrensde hart en scheurt het open,
en doet het warme bloed verwilderd loopen
door tijd en ruimte en balt hen tezaam
tot de volstrekte kern, waarin de naam
der dingen wordt verteerd en weggebrand;
er is alleen het nameloos verband,
dat uit die kern van gloed is losgesprongen,
en dat als harmonie wordt toegezongen
aan de geduldigen, maar als een brand
de harten in vervoering overmant.

In witte en oranje cirkels woei
licht door de wereld, gruwelijke bloei
van vlammenoogen, waarin de pupil
was dichtgegloeid. Met een gerekten gil,
een bliksem van geluid door het heelal,
stoof daar een sterrelichaam, op zijn val
stortte een wolk van vuren steenen mee
en trok een schroeibaan door de ruimtezee.
En uit den hemelwand kwam aangerend
een witte maan, een uitgebleekt fragment

van een sinds duizend eeuwen doode zon,
die spatte weg en overal begon
te wentelen een rood planetenheir,
dat schuurde door het koele hemelmeer;
bloedklonters in het aetherwitte licht,
zwierende om en om en langzaam dicht-
gemalen aan den strakken oceaan,
die bleef hen op hun blinden tocht omstaan.
En eindelijk de diepte van een klaar
heelal dat zich geluidloos naar
zijn eigen eeuwigheid hield toegewend,
maar wies verbijsterd op uit het segment
van een geopend menschenoog, dat stond
zich uit te staren tot het niets meer vond
dan nacht, een zwarte muur, waarop het zicht
genadeloos te pletter werd gericht.

De knaap stond weggedrongen aan een stam,
hij schurkte langs den rauwen bast zijn klam
gelaat, totdat het schrijnde, of een vuur
de huid doortintelde. Er sloeg een uur
over de wereld, dat hij niet verstond.
Zijn handen kropen hulpeloos, zijn mond
hing zwart te gapen naar een koelen drop,
zijn hart joeg in een hamerend geklop

over de binnenwanden van zijn huid.
Diep in zijn gorgel snikte een geluid,
dat zich verdunde tot een ijl gegier,
de doodskreet van een ledigbloedend dier.
Maar eensklaps voer een spitse klank hem aan,
die was door de aeonen heengegaan,
een smalle fluittoon door het sterrenveld,
een boodschap die van hart tot hart gesneld
kwam en nu als een witte gloeipunt stond
in hem gebrand. Hij tastte in het rond
en zag zijn handen door de ruimte vagen,
zij waren van een gelen gloed beslagen,
die droop de palmen uit, en tot een plas
verzaamde zich die gloed, het weeke gras
lag overstroomd. Hij hield den adem in,
maar langzaam, in een huiverend begin
van weten, zonk zijn lichaam aan de aard,
de warme moeder die hem had gebaard,
en die één uur door bovenwereldsch licht,
helle projectie van een bliksemschicht,
gegrepen was, alsof zich in den tijd
een meteorsteen van de eeuwigheid
geboord had; en nu ademden die twee
elkanders diepe golfbeweging mee,
en het geschieden lag voor eenmaal bloot,
niet meer vaneengespleten door den dood.

Zoo lag hij daar geborgen, hij ervoer
het zachte streelen van den wind, velours
dat stroomde in een breed ontplooiën uit
en veegde donker aan zijn klamme huid.
Hij wentelde zijn lichaam in de lucht,
nabij was aard en hemel; als een vrucht,
wier rijpe sappen dropen in zijn mond,
proefde hij hun voleinding. Er bestond
geen ding dat zich niet toonde in zijn klaar
geschapen-zijn, het was alleen nog maar
een zuiver organisme, afgewogen
uit krachten die zich tegenwaarts bewogen
en stieten elkaar driftig aan, de vonk
van leven spatte op, en helder blonk,
eenzaam en autonoom, het zijnskristal,
een afgeslepen deel van het heelal,
waarin het woeden van de ruimte stil
stond saamgeperst, alleen in het getril
der electronen joeg geluidloos door
het ver gebulder van het sterrenkoor.
En al wat van de oerkern afgesplitst
was, straalde als een gouden mist
de kracht uit van het waaierende vuur.
Eén siddering doorbeefde de natuur

en hield haar in een samenhang geklemd,
een orgeltoon, waarop was afgestemd
de bloemenlispeling en het gehuil
van de kometen, die zich in den kuil
der wereldruimte hebben weggestort.
Een bloeigetij van vuur dat niet verdort,
maar brandt voor eeuwig in zijn lichtfestoenen.
In haar beweegt de kringloop der seizoenen,
de breede slingering van eb en vloed,
de manewenteling, het warme bloed
van mensch en dier, de fijn generfde plant,
schijnbaar verloren in een koelen stand,
maar bevende omhoog en onderaardsch
gretig zich verdertastend, levenwaarts.

Een stem verkondde: „Knaap, aanzie uw macht!”
Hij richtte zijn gelaat, er ging een zacht
en donker spreken door de atmosfeer.
De klanken daalden uit de ruimte neer,
als uit een onzichtbaren boom, die liet
zijn volle vruchten los, zij konden niet
tot rust geraken in het bed der aard,
maar bleven drijven op den wind, de vaart
der elementen hield hen nog omvat.
Zoo kwam die stem genaderd, hij vergat

hoe hij terneerlag, dat er niemand was
dan hij alleen, in dien geheimen plas
van licht. Hij dronk de klaarte van die stem,
gelijk een ademtocht doorvoer zij hem,
en het was bijna of hij zelve sprak,
toen weer dat donker klinken openbrak:
„Aanzie de macht die u gegeven is!
Het brandende geheim van leven is
voor eens geopend in uw hand gelegd.
Hoor wat de stem der eeuwigheid u zegt.
De nacht is als een schaduw van uw romp,
gij sleept de aarde achter u, een klomp
van leven, dien gij nimmer zult ontijlen.
Niet dan een ademdeug kunt gij verwijlen
tusschen den loeienden planetendrom
en vlammen drinken uit de hemelkom.
Uw oogen, in den rooden sterrendamp
gedompeld, branden als een bleeke lamp
en worden doodgebeten door den gloed
van het in oceanen golvend bloed
der hemellichamen. Gij voelt voortaan
die golfbeweging door uw lichaam slaan,
en nimmer meer zijt gij een droomend kind
alleen in het gebloei van zon en wind.
Maar met een goddelijken weemoed zal
— zoo treurt een Schepper slechts om zijn heelal —

uw droomende gestalte zijn bezwaard
om wat dit diepe uur u openbaart.
Zie hoe het licht op bei uw handen schijnt,
zij liggen daar zoo jong en scherp gelijnd,
twee witte vlekken die tot louter ziel
vergingen, sinds dit schijnsel op hen viel.
Niet slechts een menschenhand, maar een orgaan,
dat het verborgen hart heeft voelen slaan
achter de dingen, en nu draagt het mee
de trilling der getijdenlooze zee,
die de begrensdheid des heelals doorspoelt.
Nooit wordt uw kloppend voorhoofd meer gekoeld
door luwe winden, of hun mild gespeel
zal zich verhevigen en in uw keel
den adem stokken doen, want achter dit
fluweelen spel beluistert gij het wit
opklinken van de stilte, het verhaal
der tijdeloosheid, het zich telkenmaal
verwerkelijkend geschieden zonder zin.
Dan zal de weemoed als een dauw zich in
uw oogen nestelen en gij zult zijn
gelijk een kind, dat zich vertrouwd en klein
wil vlijen aan zijn moeder, maar de plek
waar zij eens stond is leeg, het hemeldek
zal hooger over u zijn koepel slaan
en gij zult sprakeloos en eenzaam staan.”

De stem zweeg en alom was het gesuis
van gras en boomen en het ver geruisch
van de rivier, gelijk een grijze mist
omwoeien zij den knaap die niet meer wist
vanwaar hem dit geluid werd toegebracht.
De eeuwigheid en deze zomernacht
waren dooreengevloed. Zijn droge mond
brandde en tintelde, een open wond,
en moeilijk schraapte hij zijn speeksel saam.
Was er een stem geweest? Riep men zijn naam?
Dan drong de gele gloed, waarin hij lag,
weer naar zijn oogen en op eenmaal zag
hij hemelen en aarde als een zee,
zij sleurden vlakten en gebergten mee
in hunne vlooden. Als een grauwe brand
woedden de wateren, ten allen kant
huilden de wolven van het duister aan,
blind kwamen zij in kudden opgegaan
en stieten schuimend in elkander door,
en zonken weg, maar rennend op hun spoor
braken er nieuwe scharen uit het hol
der duisternis en wentelden in dol
vernielen over op elkanders huid.
De ruimte sidderde van hun geluid.

En weer die stem: „Ik ben de ademtocht
der schepping, uit den nacht heb ik gewrocht
de wateren, ik deed hun zuilen staan
gerekt naar het magneetveld van de maan.
De kapiteelen, in een paarsen damp,
werden versplinterd door een felle kramp.
In dunne vlokken stoven zij uiteen,
een watergordel, waar het vuur door scheen;
het fonkelde in honderd regenbogen
en stroomde neer uit roode zonneoogen
over de bergen, die in steigering
waren geraakt; de huid der aarde ging
in plooiën staan, die golfden op en neer.
Een zwart geluid doorvoer de atmosfeer:
uit kratermonden brak het ingewand
der aarde los en blies een rossen brand
tegen den dampkring. Uit het watervlak
verrezen landen en een bergtop stak
zijn vuurbrakende spits naar het gezicht
der hemelen omhoog; het walmend licht
des afgronds hing als schemer in het vuur
der constellaties, een oneindig uur.

„Ziet gij de aarde tollen door het ruim?
Mijn adem was de zweepslag en als kruim
spatten de bollen door het hemeldiep.
Ik teekende ellipsen, sedert liep
het gruis der schepping langs zijn vaste baan,
en in geen eeuwigheid kan het ontgaan
zijn oeraandrift. In elk atoom der stof
woedt het verlangen, dat de schepping trof,
naar overspanning van de eigen kracht,
naar mateloosheid die zich met geen macht
kan vergenoegen, maar steeds verder reikt
dan hare grenzen. Aan die koorts bezwijkt
het sterfelijke, maar het groot verband
houdt zich door dit verbijsterd spel in stand.
Het is de onhoorbare vleugelslag
van het verborgen en volstrekt gezag,
waarmee mijn geest het wereldal gebiedt.
Maar gij, die slechts het mechanisme ziet,
zijt zelve van het driftig materiaal.
Voor het geheime zieden wijkt uw taal,
en wat gij nu ervaart, scheurt in uw vleesch
de zenuwvezels bloot. Voelt gij de vrees,
die langs uw lichaam, als een zwart insect
wiekt op en neer? Gij zijt met vuur beplekt,
dat bijt u door de huid en knaagt uw been
langzaam te pulver. Zie, gij zijt alleen,

zoo hoog en eenzaam als geen schepsel ooit
geweest is. In uw lichaam staat ontplooid
de zachte bloesemknop van het gevoel,
dat immer tast en huivert naar het doel.
En op uw netvlies brandt een vergezicht,
dat het verteren zal. Gij houdt gericht
over de spanning die dit leven drijft.
Zie toe, dat u geen ding verborgen blijft!”

De knaap lag neergedrongen in gekreun
tegen den grond. Hij hoorde het gedreun
van de creatie bonzen door zijn hoofd,
en in dat stage kloppen was gedoofd
de stem van het nabije. Hij bezat
niets dan zijn lichaam, en zijn kreunen bad
om de voleindiging van wat hem zou
vergiftigen, voortdurend in de kou
terugstooten van het onvatbaar zijn.
Maar o, de hoge brand, de witte pijn
van weten, die hem schroeide, het geluk
van te geschapen zijn en wetend stuk
te gaan aan het doorgronden, en voorgoed
dat sluipvergif te dragen in het bloed.

Dan kwamen naar zijn oogen opgegaan
langzame nachten, door een bleeke maan
verinnigd. Langs de zwarte aarde gleed
een stroom van licht, de bergen lagen breed
en warm beboscht, en door het nauwe dal
vloot een rivier, die teekende een smal
en ruischend spoor; der aarde bloedsomloop,
waarover het verzilverd schijnsel droop,
en vuur en water vloeiden in elkaar.
Er was iets in hun stroomende gebaar,
in hun gemeenzaam reizen door den nacht,
dat in den knaap een hunkering, een zacht
geschrei losmaakte: dat de dingen niet
alleen konden bestaan, dat het gebied
der schepping werd doorhuiverd van den nood
der elementen om zich in den schoot
van het oorspronkelijke samenzijn
weder te vinden; en dat deze pijn
het allerdonkerst weten openstiet:
van eenzaamheid, die zich voor eeuwig ziet
teruggewezen tot haar eigen deel,
en niet berusten kan, maar het geheel
omvatten wil en door haar grenzen breekt.
En in den gloed van één moment verbleekt
het onderscheid: extatisch brandt zich licht
met licht tezamen tot een witten schicht.

En weder gleed het donker stemgeluid
de atmosfeer door, als een week gefluit
hing het te beven in den maneglans.
Het lichaam van den knaap, op die cadans,
voelde zich meegevoerd, hij snoof het zacht
gewaai van klanken door den warmen nacht
als bloesemgeur en werd door dit volstrekt
gezag als door een mantel toegedekt.
Nog even zag hij hoe het licht vergoot
zijn witte branding in den zwarten schoot
der nacht en voelde het geruisch van boomen
als stuivend water naar zijn oogen komen.
Maar alles vloeide samen in het lied
der schepping, opgetooverd uit het niet.

„Zingende stem, roepend heelal,
muziek, een flonkerende klankenval.
Bergen en zeeën verdampen.
Overall hangen de lampen
der hemellichamen, zij schijnen
witter en witter, in lijnen
van gloed teekenen zij
het zingen dat voorbij

de aarde gaat. Boven de sterren
wandelt mijn geest, naar de verre
afgronden schiet ik voorover.
Langzamer, in een doover
klinken, bestreel ik den grond.
Suizende ga ik rond
tusschen de slapende dingen,
die voelen zich wegzingen
achter hun leven, zij ijlen
terug naar hun oorsprong, een wijle,
die eeuwigheid wordt in hun droom.
Ik ben als een slapende boom,
schuddend en prevelend, zonder bewust
op te staan uit het geheim van mijn rust.
Ik zing. Hoor, hoe mijn zingen
sleepender wordt, maar in kringen
van licht blijft het immer rondgaan.
Kom met uw verlangenden mond staan
tegen mijn zeer bewogen
roerloosheid, dompel uw oogen
in mijn zingend licht, heft uw dorst
naar mijn uitstroomende borst.
Leg uw lippen te drinken
aan mijn geluidlooze klinken.
Hemelen blijven gelijk,
rond is mijn koninkrijk,

banen van zwart en wit.
Alles is uw bezit.
Alles versnelt tot zang
in mijnen rondegang.”

En na dat zingen lag bewegingloos
de ruimte. Als een sidderende roos
trilde een ster, maar in het maanlicht hing
de aardbol als een dood gewicht, er ging
geen huivering meer langs haar oppervlak,
en op haar hard en donker masker brak
de laatste witte manestraal te plet.
Een grauwe mist trok een verkillend net
over den dampkring, die tot steen bevroor.
Nog eenmaal, roepstem van een stervend koor,
woeien er sterretintelingen aan,
dan was die laatste lichtschamp ook vergaan.
Een golf van koude, als een witte brand,
stoof door de ruimte. Uit het ingewand
der aarde perste zich een pap van bloed,
die even lillen bleef en dan voorgoed
verstijfd scheen. Uit de polen schoof een korst
van schotsen krakende zich naar de borst
der aarde; door de zwarte schollen klonk
de klap van hamerslagen, een gebonk

dat onderhuids begon en barstte uit
in kantelende rotsen van geluid.
Er joegen wolken van versplinterd ijs,
die stortten rinkelend uiteen, de zeis
der koude scheerde gierend langs het puin
en sneed de bulten af. Het blauw arduin
van een gebergte woelde als een dier
in onrust; uit een zwarten kier
kronkelde vuur op, maar het bergmassief
schoof zich daaroverheen en langzaam hief
zijn oppervlakte te vergrauwen aan
tot ijs, waarin de berg geklemd bleef staan.
Een sprakelooze wind blies eeuw na eeuw
over het zwarte vlak, een lange schreeuw
van stilte langs een dooden oceaan;
angst die zich voortrept langs een blinde baan.

Naar deze ijzen branding lag de knaap
voorover. Als een mes gleed langs zijn slaap
de wind, witgloeiend lemmer, waar geen vonk
afspatte, en al hulpeloozer zonk
de knaap naar voren in die witte hel.
Bloeddruppels kleefden aan zijn strakke vel
en dropen in zijn oogen, lauw en zwart.
Maar nog erbarmlooser zag hij het hart

van de vernietiging, het kille koninkrijk
der aarde, een gigantisch glazen lijk.

„Knaap, op mijn wenk bestijgt de roode zon
den hemelmuur, en langs het zwart balcon
der wereldruimte storten lichtgordijnen,
als gouden flarden hangen zij te schijnen.
Ik roep de stemmen van het water los,
ik waaier door de kruinen van het bosch,
in dichte wolken stuift het wit geluid
de diepe bronnen van de stilte uit.
Ik ben de geest, die vuur en klank beweegt
en langs de oevers van den hemel veegt
hun scherven samen tot een blind gewoel.
Ik ben de zinloosheid, ik ben het doel
van het gesidder en den stillen stand
der dingen. Uit mijn opgeheven hand
springt het getoover, dat gij ademloos
aanschouwen moet, sinds gij het zijn verkoos
boven den droom. Knaap, houd uw lichaam vast,
zoolang gij over afgrondsranden tast
naar het onpeilbare. Bewaak het licht
van uwe oogen, nu de wereld dicht-
gehamerd is en aan den gladden wand
van de creatie het geluid verbrandt.

Ik ben de dood, ik ben het nameloos
ontbonden-zijn, de witte adempoo
tusschen de polen van den tijd bekneld.
Ik ben de nacht, het zwijgende geweld,
het bed, waartegen het geschieden rust,
dat vonken slaat en in mijn duister bluscht,
dat zijn geluiden naar mijn stilte boort.
De dingen wieken uit hun oorsprong voort,
hun banen kringen naar den dood ineen,
zij waren nimmer, want ik ben alleen.”

Dan, eensklaps, stond de knaap met open mond
binnen de duisternis, hij staarde rond
met harde oogen, hij bewoog zijn hand,
een lamme vogel, tegen het verband.
Hij scheurde open zijn verstikten strot,
de woorden schoten los, zij liepen tot
de stilte in, en doofden zonder spoor:
„Wat is bestaan? Wat roept gij naar mijn oor?
Wat is het zijn? Wat is uw scheppingsmacht?
Zijt gij de wereld zelf? Zijt gij de kracht
die haar geschapen heeft? Zeg alles uit!
De waanzin brandt als zweren op mijn huid!”
En weenend viel hij neer en zag den gloed
weer over zich en hoorde hoe zijn bloed

ruischte den rondegang van het bestaan.
En langzaam kwam de stilte ingegaan
tot zijn verlatenheid, hij hoorde iets,
een vagen droomklank, het verging tot niets.
En ook het ruischen in zijn lichaam zweeg.
Weer boog hij over, ademloos en leeg,
naar het volstreckte zingen, hij vergat
de woorden die hij uitgegeven had.

Maar als een zacht gemurmel droop hem toe
een klankentinteling. Hij voelde hoe
het lichte streelen aan zijn oor bewoog,
het was verblindend helder en zoo hoog,
dat hij het nauwelijks bevatten kon.
Het was geen stemklank meer, die daar begon
te murmelen, het was de oermuziek
der schepping, die haar schuchtere gewiek
terughield. Tusschen zang en zwijgen in
hing dit verrukkelijke klankbegin.
Hij glimlachte, hij wist niet wat hij deed,
hij stak zijn hand uit en het klinken gleed
er overheen, een phosphorgroene glans
bestraalde deze hand en scheen haar gansch
te doen versmelten tot een vreemden staat:
materie die blijft leven en vergaat,

gevormdheid die het rijpen heeft doorstaan
en raakt, voleindigd, huiverend weer aan
het eerste punt, het zingende principie,
dat haar voor duizend eeuwen wakker riep.
En hooger nog, een fijne klankendraad,
gleed de muziek voorbij en op haar maat
tastte een woord naar uiting en dreef klaar,
een lichtdrop, door den nacht. De luisteraar
zocht te herkennen wat het klinken zei,
en duizelend vernam hij: „Dat zijt gij!”

III

NIET meer een lichaam dat de zwaartekracht
moet dulden, stond hij open naar den nacht.
Als door een prisma schoten door hem heen
de spectrumgolven, in hun branding scheen
hijzelf verijld tot louter gloed en kleur.
Hij was het lichtgetintel en de geur
der schepping, langzaam blies zijn ademtocht
het duister weg, en alles wat hij zocht,
de volheid van bestaan, de zoete pijn
van schepper en geschapene te zijn,
begon te leven, door zijn blik bestraald.
Nu stond hij recht, een god die ademhaalt
in eigen atmosfeer, zijn borst omspant
de wereldkom, hij voert zijn vlakke hand

dwars door de sterrennevelen en tooit
zich met de vuurjuweelen of verstrooit
hen rinkelend te gruizel door het ruim,
en veegt van zijn gelaat het melkwegschuim.
Een god die oogen sluit en proeft hoe diep
de nachtzaal is, waarin hij droomend sliep,
hoe de sensatie op zijn nerven speelt
van te creëeren naar zijn hart beveelt.
Hij was een rotsblok van gedrongen kracht,
door nauwe spleten ritselde het zacht,
donker gemurmel van het onbekende,
dat hij, creëerend, tot het licht moest zenden.
Hij wentelde zich in de ruimte om
en uit haar afgronden rees een gegrom,
dat bevingen verwekte, rhythmisch gleed
de schepping voorwaarts; in het witte kleed
der aethervelden blies zijn adem vuur
en uit zijn oogen sprong naar het azuur
een vlammenbundel, en het sterrental
ontstak zijn brandend lied in het heelal.
Nog is hij droomende, maar plots, verrukt,
meet hij zijn macht en rekt zich uit en bukt
zich naar zijn schepping en speelt met het licht,
dat wegstuift van zijn stralende gezicht.
En heft het hoofd nog roekelooser op
en hoort den loop der eeuwen, den galop

der zwarte ruitërij, het driftenheir,
dat uit hem losschoot en keert tot hem weer.
Want elke slag en huivering verrilt
in zijn oneindigheid, hij is het schild,
waartegen alle drift te pletter slaat
en wordt teruggevoerd tot ouden staat.
Hij wordt doorfluisterd van het allerfijnst
inwendig sidderen, zijn almacht deinst
voor het onpeilbare dat haar genaakt.
Hij rukt zijn lichaam recht, de wereld kraakt,
en beurtelings geestdriftig en ontsteld
staat hij gerezen boven het geweld.

Waarom en hoe? Zijn hart kent geen beraad.
Hij schudt zijn schouders en uit zijn gewaad
ontplooiën zich de winden, vogelschaar,
die zwermt vierzijdig uit en het gebaar
der schepping eeuwiglijk herhalen zal
in breeden vleugelslag door het heelal.
Hun varen kondigt de getijden aan,
zij kransen met gewolk de jonge maan,
zij teekenen met bleeke schaduwntinten
het aardvlak en de glinsterende linten
van de rivieren; op hun ruggen zeilt
een rotsgebergte langs de lucht, en ijlt

de duisternis den rooden avond in.
Zij wekken barren angst en stille min
uit de gelaten van het mensdrom op,
zij fluisteren en schudden aan den knop
van plant en boom, en wervelen het zaad
over de landen. In hun adem gaat
de aarde open tot haar bloesempracht.
Zij ritselen verdoken door den nacht
en streelen langs een opgeheven mond
den geur van het onpeilbare verbond,
dat creaturen tot den zin vereent.
Zij jagen door de rijken die versteend
liggen te pulveren in zonnebrand
en stuiven hen voorbij als ijdel zand.
Zij knagen langzaam de materie door.
Al wat ontstaan is gaat in hen teloor
en wordt tot nieuwe kiemkracht ingebed.
Zij zijn voltrekkers van de levenswet.

Nog stond daar de met licht bekleede knaap,
de jonge god, hij balsemde zijn slaap
aan het gewaai dat hij had opgewekt
en lachte, met de kaken uitgerekt,
de blauwe diepten door, een echo droeg
zijn lach terug, een klankenbranding sloeg

tegen zijn aangezicht, hij zag het puin
der sterren tintelen en liet zich schuin
voorover vallen in de ruimtezee,
windfluiten joegen met zijn lichaam mee,
zijn haren stroomden achter hem, een vlam
die gloed van zon en sterren medenam
en sleep een lichte baan tegen de lucht,
waarin als wolken van muziek zijn vlucht
bleef naklinken. Hij sloeg zijn handen uit,
schalen van licht, hij wist niet of zijn huid
ontving of uitgaf dezen vreugdezang.
Hij was de schepping en hij was de drang,
die haar geroepen had, er was geen lijn
die scheidde tusschen zijn en anderszijn.

Dan, met gesloten lippen, hing hij stil
te staren in de lucht. Hij wist zijn wil
geladen als een donkere orkaan.
Verstrakt en zwijgend kwam hij neergegaan
tusschen de hemelvelden. In zijn oog
laaide een zwarte vlam en hij bewoog
zijn armen nauwelijks, zij waren hard
van ingetoomde dreiging. Als een flard
woei om zijn lijf een lendenschort van duister,
dat slingerde hoog op en sprak gefluister,

driest en verstikkend, naar zijn peinzend hoofd,
maar met een armgebaar heeft hij gekloofd
die duisternis en als een hamerslag
weerklonk het donderwoord van zijn gezag.
Zijn voeten botsten aan het wolkendek,
een witte vuurslag trof hem in den nek,
hij stortte brullend langs het firmament,
de bliksem kwam hem suizend nagerend.
Hij dook terzij, hij greep de wolken beet
en beukte hen tezaam, zijn eigen kreet
klonk als hun donderen, er was maar één
gedaver; in het woedend duister scheen
zijn stem een wezen dat zelfstandig riep.
Hij duizelde en als bedronken liep
hij door de zwarte wereldruimte voort.
Hij had zijn vuur gezien, zijn stem gehoord,
hij had de krachten van zijn lijf gemeten,
voor eeuwig zou hij de extase weten,
die zich in dit moment geopend had.
Dan stond hij recht en hoorde het gespat
van water aan de aarde, zacht getik,
dat hem met weemoed vulde en zijn blik
versluisde. Tegen een grijs gordijn,
dat ruischte langs hem af, zag hij de lijn
der schepping afgeteekend: rauwe kracht,
die zich beschreien moet en huivert zacht

over de dingen weg en streelt hen aan
met een erbarmen dat niet kan vergaan,
sinds het zijn levensraadsel heeft doorgrond:
geweld, door eigen toomloosheid gewond.

Glimlachend stond hij voor een donker woud.
Er scheurde een geritsel door het hout,
van ver kwam aangedemd dat geluid.
Hij hoorde slechts de stilte die zich uit
de mossen en het struikgewas omhoog
in wolken langs de stammen voortbewoog.
Een windvlaag tripte op het kruinendak,
het was of zij fluweelen woorden sprak
door het gebladerte, die gleden neer
tegen den boschgrond en begonnen weer
te prevelen, glanstellingen van klank.
Nog glimlachte de god, maar als een bank
van duister schoof door het geboomte heen
een wandelend reptiel, dat bracht zijn been
langzaam vooruit, en trok zijn lichaam dan
tusschen de stammen door. Zijn hersenpan,
lang uitgerekt, hing over naar den grond.
Er was geknap van takken in het rond,
en bladerwolken stroomden langs het dier,
dat eensklaps uit een gelen zonnekier

zijn snoet naar voren stak; het boorde spits
zich in de blauwe ruimte en een flits
van vuur stond in zijn oogkassen gepriemd.
Zijn staart, een slanggedrocht, kwam aangestriemd
op het geboomte, als een geeselkoord.
Een doffe hamering plantte zich voort
over de aarde, maar de lange muil
ging open; in dien afgrondzwarten kuil
blonk achter tandmessen het roode vleesch,
wegdonkerend naar binnen, waaruit heesch
begon omhoog te spuiten een fontein
van klanken, een gehuil dat als een lijn
tegen het hemelblauw rechtop bleef staan.
Een siddering voer het geboomte aan.
Tusschen de kruinen sloegen zwarte vlerken
windgolven los, die rolden in een sterke
branding naar links en rechts over het bosch,
en vogellijven, als een dravend ros,
klepperden door het licht. De god stond stil
binnen de ruimte, maar in dit getril
van klanken beefde ook zijn lichaam mee:
de honger hilde, het onstilbaar wee
van de ten dood bereiden. Hij begroef
zijn oogen in de zon, hij voelde stroef
het raspen van het licht langs zijn gelaat,
want in dit heesch geroep brandde het kwaad

over de wereld los, de steile vlam
die in het creatuur zijn opvaart nam
bij de verwekking, en den nacht van tijd
met vuur van daden en visioenen splijt.

Nog stond het beest met opgerekte kaak,
hij scheen het licht te slokken. Met gekraak
van wervels draaide hij zijn kop terzij,
vocht droop zijn oogen uit, toonloos geschrei
naar moord en prooi. Dan liep hij langs het vlak
der velden, als een hooge brug verbrak
zijn lijf de ruimte. Achter hem verdween
de grond in schaduw, uit dat zwarte scheen
hij opgestaan, en naar den horizon
stak hij zijn kop vooruit. Hij overwon
de ruimte in één slag, een klauwgebaar,
dat haakte aan de lucht. Zoo stond hij naar
den hemel opwaarts, maar een rilling stoof
zijn romp langs en hij stortte in een kloof
tusschen de velden, slechts het staartstuk hing
te zwaaien in de ruimte, als een kling
joeg het zijn scherpte door de atmosfeer,
terwijl daaronder, in een blind verweer,
een donker monster om zijn leven vocht;
het was een harig lichaam, een gedrocht

met breeden kop, waaruit de tanden bloot
naar voren drongen; uit zijn nekvel spoot
een bloedstraal naar het grommende reptiel,
dat in de opgestoken tanden viel,
maar rekte zich en beet nog dieper door
de ruggestreng. Er steeg een witte smoor
op uit de bekken en het gutsend bloed;
de aarde scheurde onder hun gewroet.
Dan brak een gillen los, een hooge schreeuw
van doodsangst, die verdonkerde en dreef
in hol gereutel uit. De avondbrand
hing als een rood gordijn boven het land.

De jonge god, bewogen door den strijd,
joeg in een fellen hunker langs het wijd
der wereld. Het vergoten bloed liep van
de hemelmuren neer en stolde dan
tot duisternis, tot nameloozen nacht.
Hij boog zijn romp, alsof hij door de vracht
der schepping in de diepte werd gedrukt,
maar hooger wies hij op en greep verrukt
het donker suizend aardelichaam aan.
Hij zag de eeuwen onder zich vergaan,
terwijl hij stormen door den dampkring blies;
de polenschittering werd tot een bies

van licht in dit gewervel. Hij omving
de aarde gansch, haar levenssiddering
ging onder in het kloppen van zijn borst,
zijn warme lippen tastten langs de korst
en kusten overal de bloesems open,
die waren voor het woeden weggekropen
tusschen gesteenten. Zijn behoedzaamheid
lag als een waas van warmte uitgespreid
over de dingen. In het lichtgestuif
langs bergmassieven klapwiekte een duif,
een gouden stip, een fonkelend motief
van het begrensd bestaan, dat zich verhief
tot het oneindige. Ook woei het rag
van spinnewebben, als een teere vlag,
waarin het licht bleef hangen, aan een boom,
die stond koel en reusachtig op den zoom
van bosch en weidevlakten; als een tuin
dreef in de ruimte zijn bewogen kruin.
Het was den god of hij alom een zacht
geprevel hoorde, of een onverwacht
geschieden openbrak. Zooals een kind,
dat tot bewustzijn komt, het voelt den wind
tegen zijn aangezicht en huivert om
het eeuwige, dat het tot nu toe stom
aanvaardde, maar een verre stem begon
eensklaps te leven, als de morgenzon

zoo jong en stralend, aldus ging de god
luisterend rond. Vanuit een zwarte grot
woei dit geheime prevelen hem toe,
het was een nieuw geluid, maar als een moe
gesidder bleef het deinen om zijn hoofd.
Hij vlijde zich ter aarde, een verdoofd
ervaren had zijn zinnen overmand.
Dan, achteloos, verlegde hij zijn hand,
die roerde aan een struik, het dunne blad
ging open, in een kleinen cirkel zat
een aantal menschgestalten daar bijeen.
Zij hoestten klanken, door dit blaffen heen
brak zich een lichte roep; een zingend sein
van vreugde scheen die lichte stem te zijn.
Een jongeman, wiens haren in een vloed
stroomden zijn schouderbladen af, met bloed
waren zijn oogen als een web doorlijnd,
stiet dat geroep uit. In den nacht verschijnt
den naar den droom verzinkende bijwijlen
een diep visioen, dan roept hij in het ijle
die openbaring na. Zoo riep die mensch
naar zijn visioen, hij zag de nauwe grens
van zijn bewustzijn wijken en hij zong
al juichender, terwijl hem reeds besprong
de angst om dit onpeilbaar oogenblik.
Dan brak zijn stem in een gestameld: „Ik!”

De wereld scheen niet langer die zij was.
Er ruischten vogels, in hun zwart gekras
echoden angst en vreugde van het woord,
dat zich de atmosfeer had ingeboord.
En verweg hinnikte een kudde paarden,
die stonden aan de einderstreep der aarde
als schaduwvlekken in het middaglicht;
dan galoppeerden zij en het gewicht
van hun geschapenheid scheen te verwaaien
in het rondomme, maar het donker laaien
van staart en manen brandde in den dag
de teekens van het grenzenloos gezag.
Een windvlaag, grijze schuifeling, verbrak
de boomenstilte, en een eiketak,
die was hoog uitgebroken in het blauw,
riep als een solostem boven het grauw
geritsel de vermenschelijking uit.
Tot aan de einders golfde dat geluid,
het deed de oogen van de dieren vonken,
die in het dichte woud en in spelonken
tot middagmijmering waren geraakt.
Zij stonden plots rechtop en hel ontwaakt
bleven zij in een angstig snuiven stil,
alleen hun oogen en het zacht getril

van hun neusvleugelen verrieden nood.
Het was of zij den adem van den dood
inhaalden. In een lang en streelend klagen
zochten zij de beklemming te verjagen.
Dan huiverden zij sterker, langs hun flank
bewoog een kille stroom, een nevelbank.
Hun klamme zweet droop langzaam op den grond,
hun lijf, dat naar den wind gespannen stond,
schoot eensklaps, als een suizend projectiel,
de ruimte binnen, als een roffel viel
hun hoefgeklop tegen het witte vlies
der stilte en tot donker dreunen wies
de echo van het menschelijk alarm,
een schreeuw naar licht, een hongerkreet naar warm
hunkerend leven in de heerschappij
der zon. Als zwarte vlokken joegen zij
over het moederlichaam van de aard.
Maar voor de zee verlangzaamde hun vaart,
de horizon lag tot een cirkelboog
opengeworpen, in de lucht omhoog
bleven hun koppen als verbijsterd staren.
Onder de blinde razernij der baren
werd alles weggebrand, er bleef alleen
het namelooze leven van voorheen.

En aan de bedding van een kleine beek,
die als een smijdig dier behaagziek streek
tegen het eenzaam prevelende riet,
zat in gepeins de jonge god, hij liet
het plassend water op zijn voeten spelen
en trok hen op en zag de lichte deelen,
de glinsterende druppels van het vocht
afritsen langs zijn huid, en weder zocht
hij in de waterkoelte naar het klaar
omvangen-zijn, het stil en enkel maar
aanvaardend leven, nauwelijks bewust
van het geheim dat in de diepte rust.
Hij tastte langs het pantser van zijn borst,
gehamerd in het oervuur, tot de dorst
der schepping in zijn hart was uitgebroken
en hij uit eeuwigheid was opgedoken
met schouders, waar het licht op stond geplant
in zuilen, met een sidderende hand,
wier opvaart naar geheime droomen ried
en hun verborgenheid het licht in stiet.
Nu zat hij naar de stilte toegewend,
een schepper die zijn werken niet herkent,
zij zijn ontwaakt tot een zelfstandigheid,
die eigenmachtig in het vlak van tijd
haar teekenen beschrijft en snijdt een voor,
een smalle opening, waarin het koor

der ruimte, het verterende gezang
der hemellichamen gelijk een bang
en hartverrukkend fluisteren begint.
De god, verschrompeld tot een weerloos kind,
duizelde voor de diepte van zijn dag.
Dan stond hij op, hij dulde het gelach
van licht en bloeisel niet meer voor zijn oog.
Hij zag zijn arm die als een knots bewoog
tegen het spansel van den hemelmuur.
Er brak een stormvlaag los uit het azuur
en huilend stortten zich de dierenkudden
over de aarde die in weeën schudde.
Zijn arm viel neer, zijn oogen waren rood
van tranen, nu hij tot den open dood,
de zwarte stilte achter het bestaan,
de creaturen huilend in zag gaan.
Weer dronk hij licht, weer voelde hij den gloed
der schepselen, die brandde in hun bloed,
maar als een zachte schaduw streek daarover
een fluistering, zoo hangt in lenteloover
een schuchter windgeritsel. Alle kleur
van de creatie, alle klank en geur
verpuurde tot dit fluisteren, een wit
extatisch voelen, waarin het bezit
des levens als genade wordt ervaren,
als liefde die slechts liefde kan bewaren.

Zij zingt zich door het ruischen van den tijd
de stilte binnen van de eeuwigheid.

De eeuwen lagen als een lichtend pad
voor zijn gestalte die de macht bezat
om naar de ruimte in een grootsche vlucht
omhoog te storten. Maar aan het gerucht
van de seizoenen, aan het wisselspel
van eb en vloed ontkwam hij niet, hoe fel
de vlam der tijdeloosheid in hem brandde.
Zij deed hem zwerven langs de wereldranden
en luisteren naar wat zich in den tijd
verwerkelijken moest en opgeschreid
kwam naar het bliksemwitte hoogtepunt,
waar zingen tot een fluistering verdunt,
waar het begrensde uit zijn banden breekt
en sprakeloos het woord van stilte spreekt.
De generaties kwamen opgegaan
over het pad der eeuwen, karavaan
die door de stuwning der seizoenen toog,
een tintenwisseling die in hun oog
hartstochten deed ontgloeien en de kreet
van hun bewogenheid verklinken deed.
Soms, met een zeer behoedzaam handgebaar,
dat gleed verloren door tienduizend jaar,

verinnigde hij iets, een dier, een boom,
die bogen zich nog dieper naar hun droom
van aardse warmte, naar het koninkrijk
van het begrensde. In dat zonnerijk
waren zij nooit zoo innig opgenomen.
Ook over menschen is zijn hand gekomen,
hij vond zich in hun oogopslag weerom,
in hunnen hartstochtbrand en in hun stom
rondloopen door de witte tijdwoestijn.
Geen schepsel droeg zoo martelend de pijn
van te bestaan, geen riep er zoo verpuurd
zijn vreugde uit, door hemelen ommuurd,
waarachter het geheime schijnsel lichtte,
dat in hun hart het groote zwijgen stichtte.
Hij beefde bij hun droomerige staan,
in het bedeesde licht der vroege maan,
en hoorde ademloos naar hun gebed,
dat in de zwarte ruimte werd verplet.
Het scheen, alsof de wereld meer verstomde,
naarmate zij deemoediger zich kromden.
Iets was er in hun maanwitte gelaat,
een tandenglinstering, die het verraad
der schepping aan hun weerloosheid verbeet,
niet meer te kunnen rusten in het heet
omarmen van de gele zonnegolven,
maar altijd weer te worden opgedolven

uit de vergetelheid tot een ontzet
benaderen van de verzwegen wet.
Dan huilde in de verte wel een beest,
een hooge roep van lust of een bevreesd
uitschreien naar het blinde sterrenvuur,
die kreet liep kervend langs den hemelmuur
en scheurde in het menschenhart
een woede open, die zich als een zwart
onweer verbreidde door de atmosfeer.
Hun lichaam stortte in het duister neer
tegen het lichaam van een medemens,
het zocht zich heen te breken door de grens
van zijn persoonlijkheid en heeft in bloed
de razernij van angst en lust geboet.
En anderen liepen schreeuwende te hoop,
zij zagen hoe een dunne schaduw kroop
tusschen de boomen weg, een kille vrees
joeg door hun zenuwen en deed hen heesch
uitroepen door de stilte van den nacht.
En als de klanken waren omgebracht
in de oneindigheid, verzonken zij
tot een aanbiddend zwijgen dat voorbij
het gloeien van de verste sterren drong
en met de ruimte zich tezamenzong.
Langzaam, geluidloos huiverde een boom.
Zij sliepen in, nog riep de verre droom.

Hun hoofd, geborgen aan de aarde, zag
het eeuwig schijnsel van den werelddag.

Golvende nacht, als een fluweelen kleed,
omwoei den god, die in gepeinzen schreed
langs hooggebergten, op wier sneeuwen kammen
het maanlicht uitstroomde in blauwe vlammen.
Hij liep voorbij een gletscher, een ravijn,
steenwerelden, waarin hij eenmaal zijn
visioenverwerkelijking had uitgevierd.
Nog werd hun leven door die koorts bestierd,
maar als een aan den dood vervallen macht
lag hun geweld verborgen in den nacht.
Hij daalde af tot waar een boom verhief
zijn kruin ten hemel op een rotsmassief,
eenzame voorpost van het bloeiend dal.
De god stond stil, beneden streepde smal
een fakkellicht, een ros en walmend vuur.
Hij veegde langs zijn oogen en het puur
leven der menschen, hun onpeilbaar schouwen,
dat uit de duisternis zich had ontfouwen,
drong als een bliksemstraal hem in de borst.
Hij wankelde, dan liep hij als een vorst,
hoog en eenzelvig, naar de laagte neer,
waar zij hun fakkels zwaaiden, en al meer

voer hem de macht van hun doorgronden aan.
Dicht bij een zwarte berggrot bleef hij staan.
Het waren mannen, als een vlammend zwaard
verhieven zij de toorts. Hun borst, behaard,
blonk als een gouden sluier in het licht.
Hun oogen schenen op een beeld gericht
achter de blinde wanden van den nacht,
zij staarden strak, terwijl hun voeten zacht
voortschoven naar den ingang der spelonk,
waarover als een roode nevel zonk
het fakkelvuur, de vlammen sloegen uit
tegen de rotsmuur, waar met traag geluid
droppelde water door een zwarte voeg.
De mannen trokken in, de voorste droeg
zijn licht als een gebieder door het hol,
dat liep van voetgeklop en vlammen vol.
Er woeien schaduwbeelden langs de wanden,
die in het schijnsel koperkleurig brandden;
daarboven schemerde hun vlak van steen
weer naar een ongenaakbaar duister heen.

En een der mannen, die zijn bronzen kop
eenzaam omhooghield, deed het voetgeklop
verstommen op een teeken van zijn hand,
die stond daar even in het licht geplant

als een bezwering, een verzwegen woord,
een orgelpunt, waarin het machtsackoord
der wereld sidderde, aleer de bron
der scheppende verbeelding opensprong.
Dan boog hij zich voorover aan de rots,
zijn lippen waren in gekwelden trots
tezaamgebeten tot een dunne kerf.
Dwars door zijn voorhoofdslakte liep een nerf,
die langzaam purperde tot donkerrood.
Zijn hand, schimbleek en meer dan levensgroot
onder het fakkelschijnsel, trok met wreede
krassen van steen op steen vurige sneden
over den rotswand; donker poederstof
verwaaide waar zijn stift het muurvlak trof.
En als een okergele brand verscheen
daar een gestalte op het doode steen,
een bisonlijf, geweldige figuur,
die zocht zich los te rukken uit den muur,
de rompmassa stond huiverend gebald,
de pooten, in een fellen ren versmald,
stieten de aarde onder zich vandaan,
de kleine kop ging snuivende vooraan,
en achter, in een snel geworpen lijn,
streepte de staart, gelijk een bliksemsein.

Dan kneep de man zijn oogen bijna dicht,
zij werden zwarte kieren in het licht.
Zijn hoofd hing zijwaarts, in een schuinen stand,
terwijl hij zijn in kramp vertrokken hand
langzaam tot gordelhoogte zinken liet.
Hij mat zijn schepping en hij vond zich niet
terug in deze beeld geworden drift.
Nog gloeide in zijn hand de steenen stift,
hij gaf haar over aan een ander man,
en als een stille peinzers bleef hij dan
nog even staan, het hoofd al meer omlaag,
tot hij zich omwendde en slofte traag,
moe en vereenzaamd, tusschen zijn genooten
de grot uit. Allen liepen met gesloten
lippen, als vreesden zij voor het verraad
der woorden aan de hooge scheppingsdaad.

De god stortte zich verder door den tijd,
een zwemmer die de zee der jaren split,
de golven spatten, elke waterdrop
roept duizend kleuren en gestalten op.
Soms schudde hij de branding van zich af
en stond rechtop, de horizon omgaf
zijn machtig lichaam dat daar als een spil
was uitgerezen in het lichtgetril.

Dan voelde hij zijn lusten aangezweept,
zijn armen stonden in het ruim gestreept
als zonnemarken, en hij wreef zijn huid
tegen de flonkerende hemelruit.
Hij schaterde, hij zag den oceaan
schuimwolken aan het land te pletter slaan.
Hij sloeg zijn handen opwaarts naar de nok
van het heelal en slingerde en trok
zich hooger op en schoot dan als een pijl
voorover in de diepte, in het zeil
der luchten, dat hem eeuwenlang bleef wiegen.
Hij zag het wentelrad der jaren vliegen
en wist verrukt hoe alle ding ontsproot
en zich begeerig aan het leven bood.
Daar was geen duisternis en geen tragiek,
die niet vergingen in de lichtmuziek,
de vreugde heerschte waar de tijd bewoog.
En weder vond hij in het menschenoog
de tinteling terug van eigen lust,
want dat alleen stond open in bewust
ervaren, en het lachen van den mensch
verwekte beving in het fundament
der wereld, alles brandde in dien lach
dieper en klaarder, en het streng gezag
der levenswetten scheen daarin doorbroken.
Nooit had hij hen zoo lief, met uitgestoken

armen wierp hij zich op de aarde toe,
bezeten van zijn teederheid, nooit moe
om ook het allerkleinste creatuur
te streelen, aan te blazen met zijn puur
geluk, zijn mateloozen scheppingsdrang.
En elke celkern sidderde van zang.

Maar ook ging hij zooals een mensch wel gaat
des zomers in een heete middagstraat,
hij is doordrenkt van licht, maar hij wil meer,
want licht is niet genoeg, de atmosfeer
is gansch verzadigd van een gelen mist.
Waar is de koelte, die hij eenmaal wist;
het donkerblauwe bloeien van den morgen?
Hij voelt dat hem de zonnehanden worgen.
Dit sloop als een vergif ook door den god,
en nimmer was hij diep aan het genot
der wereld weggegeven, of daarna
stond hij in koelen schemer en aldra
zag hij dooreengekronkeld de fantomen
der tegenwaartsche krachten bovenkomen.
Maar glimlachend hervond hij het verband,
ook pijn was lust, en voor zijn oogenbrand
kon niets dan de verheugenis bestaan,
die licht is en in licht wil ondergaan.

Dat dus de menschen zijn — hij ging verbaasd
tusschen hun werken, maar zij zagen haast
niet op, zij schenen vastgeploegd
in een bekommering die woordloos zwoegt
binnen het brandend wit der hemelvlakken,
met handen die al meer ter aarde zakken,
vereelte stronken die zich in het wijd
niet kunnen heffen, en de zuiverheid,
de groote golfbeweging van het bloed,
nimmer meer naijlen. In zwart gewroet
hingen die menschen neder naar den grond;
dit werd hun heiligheid. Hun lichaam stond
niet langer als een lichte bloem omhoog,
die naar de gratie van den wind bewoog
en zag zich wereldrijken toebedeeld.
Zij stonden 's avonds als een leemen beeld
onder de verre lichtval van de zon,
donkere aardkluiten, als bloed dat ron,
hingen tegen hun leden uitgespat.
Hun blik heeft niet den horizon omvat,
maar dwaalde in een afgepaald revier.
Zij vluchtten, als een opgedreven dier,
terug binnen de grens van eigen macht
en stonden uit te staren in den nacht,

als nieuwe heerschers, die naar het geweld
der eeuwigheid het zwaard hielden geveld.
Meer dan eenmaal de windlichte nomaden
raakten de stomme vechters met de spade
aan het geheim van menschelijken zin,
zij wierpen tegen de seizoenen in
hun bonkig lijf en scheurden uit den grond
den oogst op, teeken van het hoog verbond
des menschen met de aarde die hem droeg
in haren schoot en barende hem joeg
het zonlicht tegen, dat hem had verwekt.
Zoo stond hij naar de ruimte opgerekt,
atoombouw die de aarde en het licht
in zich vereenigde en is gezwicht
onder de zwaarte van hun doelloosheid,
en heeft, zichzelf verslavend, zich bevrijd,
grijpende in het blinde zonnewit
terug op zijn oorspronkelijk bezit.

En alle wereldlanden stonden vol
met de geslachten die zich naar het hol
der toekomst zwoegend hielden heengebukt.
De dood heeft hen geluidloos weggeplukt,
en reeds stond daar een ander menschenkind,
het lijf gedrongen tegen zon en wind,

een naamloos opgestane uit den dood,
die zwijgende voorover naar den schoot
der aarde hing, totdat ook hij zijn deel
volbracht had en, hereend met het geheel,
in zijn ontbondenheid nog scheppend was,
diep in den zwarten grond verging zijn asch
tot kiemcel van het komende bestaan.

In anderen rolde immer af en aan
de driftgolf en hun machtsdroom stolde niet
tusschen de grenzen van een nauw gebied,
maar brak in altijd nieuwe beelden los.
Zij klauwden armen om het schuwe ros
en bogen zijn instincten naar hun wil.
Zij rezen scherper in den dag, het stil
gehuiver van het rijdier onder hen
maakte tot donkere bezetenen,
gespitsten op een stadig wijkend doel,
hen die eens rondgingen in hoog en koel
beramen, en hun romp stond als een zwaard
geplant op het naar verten snuivend paard.
Een nieuwe klank ging open in het slaan
der paardevoeten; sterren, zon en maan
schampten hun stralen aan het wapentuig,
waarmee zij rondgingen; zij lieten ruig

het vlagen van de wereld op zich toe,
geen regen striemde hun de oogen toe,
zij stortten zich door kou en hitte heen,
niet langer enkelvoudig, maar tot een
verbond van creaturen ingelijfd,
dat met het vonkend zwaard zijn wetten schrijft
op het gelaat van den individu,
die zich iets wil herinneren, een schuw
tasten naar een teruggeweken droom,
maar hij is klein geworden, een atoom
in het erbarmloos drijven van de stof.
De zachte vriendschap stierf, alleen het grof
woeden der horde maakt hem nog tot meer
dan een vereenzaamde, een altijd weer
in eigen afgronden verzinkende.
Zoo stoven zij in donker klinkende
beweging over berg en vlakke voort.
Soms, als een hoge sneeuwkam, rees het woord
van hun begeeren in de ruimte op.
Zoo ongenaakbaar was die witte top,
dat zij in duizel raakten voor hun eigen
stoutmoedigheid en tot een wankel zwijgen
dempten zij hun verbeterd leven af,
en joegen in een weerlichtsnellen draf
de vreeze uit hun lijf; zij hingen stom
over hun paard gebogen en alom

vertraptten zij wat in bekommering
gewrocht was. Niet meer naar een enkel ding,
maar naar het gansche aardvlak grepen zij,
droomende van een rijk dat zich voorbij
de grenzen van den tijd hield opgericht,
vereeuwiging van menschelijke drift.

Weer suisden eeuwen weg als korrels zand
tusschen de vingers van de godenhand.
Hij bleef aandachtig, maar de ketenrij
der generaties gleed zoo snel voorbij,
dat hij soms niet meer wist te onderscheiden
naar gisteren en heden in dit glijden.
Hij tuurde strakker, maar heeft slechts aanschouwd
een tijdloos zijn. Dan werd hij weer vertrouwd
met het afzonderlijke, in zijn klein,
statisch en absoluut voleindigd-zijn.
En in zijn hand hield hij als een juweel
een wereldrijk, een stad of een kasteel,
en zag aan hen het grootsche lijnenspel,
waarlangs de schepping zich bewoog. Ook wel
werd hem het menschelijke tot een smart,
die knaagde aan de warmte van zijn hart
en deed hem huiveren, zooals ook zij
huiveren moesten, die in het getij

der aarde leefden, afgesloten voor
het laatste weten en toch altijddoor
hunkerend naar een zekerheid die ooit
zich met het eeuwig licht en wankelt nooit
terug naar nachten van vertwijfeling.
Hij boog zich met hen in de schemering,
die als een rosse damp kwam aangedreven,
voor een verborgen god en weende even
bitter als zij om honger, pijn en dood,
en voelde in zijn leden hoe het groot
voltrekken daar gebeurde, grauwe brand
der jaren, die het lichaam overmant,
terwijl de vuisten van den menschgenoot,
als zwarte knotsen, in het avondrood
te dreigen staan bij het gekromde lijf.
Dan steeg de god weer op, hij zag de schijf
der zon die hing te blinken in de vert.
Hier was de hemel donker en besterd,
en stil doorwaaid van het onzichtbaar leed
dat mensch aan medemensch geschieden deed.
Eenmaal was hun de liefde aangezegd,
een zon ontlook, het donkere gevecht
der creaturen scheen voorgoed verlicht
door dit ervaren, maar zij groeiden dicht
naar een verbittering, waar altijd weer
doorheenschoot, als een wit gloeiende speer,

de roepstem van de liefde, en die flits
verblindde hen, zij bleven hard en bits
gespannen naar het hongerige woord
van macht. De god zat peinzend aan den boord
des hemels, door het stille nachtenwijd
hoorde hij weenen de gerechtigheid,
als zilverdruppels schitterden de tranen
van de verdrukten, en uit het begane
hart van den hemelszoon verrees een kreet,
een steenworp die den kring der sferen sneed
en drong de aarde toe en sloeg een wond
in al het menschelijke en bleef rond-
roepen voor eeuwig door de witte zaal
van het heelal haar goddelijke taal.

En toen — of was het honderd eeuwen later? —
stond daar, als in den oernacht eens het water,
een stem gelijk een zuil naar het plafond
der hemelen. Een driftig mensch begon
zich grootsch te vergewissen van het wezen
der dingen, het geluid kwam opgerezen
uit het verborgen wereldfundament
en heeft zich in de ruimte omgewend,
dat alle horizonten openklonken
en echo's in de diepzee nederzonken

van dat almachtig woord. Het was den god
of hij verdampde, of hij langzaam tot
het wit gestorven-zijn werd uitgeblusht,
en oogen sluitend voelde hij den lust
der creaturen, hun van eeuwigheid
in eeuwigheid zich wegstortenden strijd,
voortijlen langs zijn huiverend gezicht.
En door een blinde waaiering van licht
schoot hem voorbij de eindelooze draad
van het geschieden. Als een dageraad
van eeuwige verrijzenis voltrok
de schepping zich, terwijl de luide klok
dier menschelijke stem zijn klank uitstiet
en stervende den god naar een verschiet
van stilte droeg, waarin was opgegaan
het allerzuiverst voelen dat zich aan
den mensch geopend had. De lichtmuziek
der liefde speelde, maar hij hoorde niet
dan peilloos zwijgen, en daaraan verging
van god en menschen de herinnering.

„O liefde die is licht,
eeuwig door het gericht
der schepping gaande,
langs de bestaande

en ongebaande
wegen van leven.

O liefde die is leven
Hart van den mensch,
die zich voorbij zijn grens
wil overgeven.

Vuurwaaiers van droomen,
wegruischend in stroomen
van goud en zwart.
Het wereldhart
hangt uit te stroomen
van mensch tot mensch,
het diepe, zoete
weten, het moeten
overgeven der eenzaamheid.

Beier de klokken der eeuwigheid,
schud aan de hooge luchten,
dat zij als boomen hun vruchten
zamelen aan den grond.
Open uw reikenden mond.
Leven vermoeit
in uw lichaam en bloeit
weg naar den dood,

naar het witte erbarmen.
O moede armen.
O morgenrood.”

IV

DE morgen vlamde als een roode brand
tegen den oostelijken hemelwand.
Dat verre gloeien was het eenige
gebeuren in de stille, steenige
wereld, waardoor de knaap zich voortbewoog.
De boomen stonden sprakeloos omhoog.
De wallen en de kleine grijze stad
lagen als nevelvlekken voor zijn mat
gelaat. Zijn beenen hingen onder hem
als looden kegels, en de doffe stem
van zijne schreden was een smal gerucht
dat ijlings tot de stilte kwam gevluht,
waaruit het was geboren. Hij vergleed,
zooals een schip in duister, in het kleed

van zijn vermoeienis, het zwarte floers
dat hem omwolkte, maar nog hield hij koers
op een bekende ree. Gelijk een man
na jaren huiswaarts gaat, hij peinst en kan
niet scheiden tusschen gister en vandaag,
ruimte en tijd verbleekten, slechts een vaag
instinct doet hem, als liep hij in den slaap,
den weg terugvinden, zoo ging de knaap
dien stillen zomerochtend naar zijn huis.
Slechts even keek hij op: woei het geruisch
der sterren daar langs zijn verbijsterd oor?
Dan liep hij langzaam in de stilte door.
Maar in de oude straat heeft hij gestaan
besluiteloos, hij leunde doodmoe aan
een kouden muur en dacht: „Wanneer ik nu
kon lachen, weenen...” Daarna ging hij schuw
het huis in en lag op zijn legerstee,
gelijk een eenzaam schip in open zee.

En in de warme menschenwereld stond
hij aarzelend, maar zijn gesloten mond
was als een smalle vore die het zaad
van komend leven schuchter binnenlaat.
Hij kon niet meer, als een bewogen kind,
zijn lichaam werpen in den zomerwind,

met oogentinteling en lang gestroom
van haren achter zich. De groote droom
in hem was omgebracht. Hij had teveel
ervaren om het windlichte gespeel
nog eenmaal te beleven. Aan de grens
van zijn ontvankelijkheid kromp de mensch
tot een vergoddelijkt, maar ook verdoemd
schepsel tezaam, dat eeuwig snikt en roemt
tegen een achtergrond van pijn en lust.
Maar toch bleef hem het opperste bewust:
de liefde die de grenzen overschrijdt
van de voleindigde persoonlijkheid,
en kent niet meer het ik, niet meer het gij,
maar slechts het namelooze dat voorbij
alle bepalingen en grenzen ligt.
Hij zag iets in der menschen aangezicht,
een bleeken afschijn van dat buitentijdsch
ervaren, en hij wist hen allerzijds
bewegen naar dat onbekende doel.
Hij moest door werelden om dat gevoel
te kunnen raden, maar zij vonden het
in een eenvoudig schepsel dat zich met
hen samen door den luiden tijd begaf
naar een onkenbaar land voorbij het graf.

Geluidloos week het hoge zomertij,
de volle avonden, in zacht geglij,
verzonken naar een killer duisternis,
een rijk, waarin nog het gefluister is
van schoone dingen; als een moede glans
waren er stemmen rond, op hun cadans
bloeit eenmaal alles dieper dan tevoor,
eer het ten onder gaat, voorgoed teloor
in een verleden dat welhaast niet meer
zal klinken in een schepsel; slechts één keer
leeft deze zomer en dit menschgeslacht,
en spoorloos gaan zij onder in den nacht.
De knaap wist hoe het alles worden ging,
hij telde duizend jaar, maar ieder ding
bleef door den gloed van het geheim bestraald,
en nieuw of eeuwig, want geen woord bepaalt
dit tijdloos schouwen. En des avonds was
hij zeer alleen. Gelijk een mensch, die pas
is opgestaan van ziekte, zat hij lang
bij zijn geopend venster, en de zang
der schepping, het niet eindigend gefluit
van de planeten, maar ook het geluid
van sterven, het onhoorbaar ondergaan
van aardsche warmte, moest de knaap verstaan.
En peinzend streek hij zich langs het gelaat
dat nat van nevel was. Een dunne draad

van licht blonk aan den einder nog. Daaronder
waren de dingen zwart geworden, zonder
een lijn of schaduw in het zwart heelal.
Dan ging hij slapen, huiverend. De val
van zijne ademhaling was als wind
die alle grenzen voor zich open vindt.

Het was hem goed om nog een mensch te zijn,
te zitten voor zijn werk en naar het klein
geprevel van zijn pen op het papier
te luisteren, want alzoo moest hij hier,
verloren in het eeuwige gebloei,
zijn weg voorttasten. En hij wist den groei
nu aan zichzelf ook te onderscheiden,
zijn lichaam dat de branding der getijden
moest dragen en waarin het warme bloed
te woelen ging, vervulling tegemoet.
Het giste in zijn aderen als wijn,
hij wilde lijden aan dezelfde pijn
van alle creaturen, en het scheen
of hij vergeten kon, maar er was geen
vreugd die hem niet in de afzondering
stiet van zijn schroeiende verwondering.

Er kwamen nachten, kantelend van storm,
waarin hij weggekropen als een worm
tusschen zijn dekens lag. Maar het geschuur
der windenkudden tegen dak en muur
wreef zich ook aan zijn lichaam, oude wonden
schaafde het open, dansend in de rondte
zag hij de zwarte kudden van den nacht.
Hij schreeuwde luid, dan werd hij in een zacht
gesuis weer naar den slaap teruggeleid.
De morgen was met stilte geplaveid,
een verre boomkruin schudde nog, het blad
hing bruin en triest te schommelen, het had
geen warmte meer, alleen dit moe gebaar.
Het was al bijna niets, het beefde maar.

Tegen den einder dromden zwarte koppen
van wolken, uit millioenen waterdroppen
tezaamgeperst. Zij drongen langzaam door
de hemelruimte, en de bleeke gloor
der najaarszon ging onder in een grauw
geschemer, een droefgeestigheid die nauw
nog iets van leven had. Maar als een vlag
stond daar een boom te zwaaien in den dag.
De trein gleed verder, aan den horizont
verscheen een kolk van blauw, een open mond

in de geslotenheid der atmosfeer.
De knaap stond voor het raam, hij zag al meer
de ruimte groeien, zwellend als een vrucht
binnen het koepelronde vlies der lucht.
Hij stak zijn hoofd naar buiten, hij had dorst
naar wind, hij wilde drinken aan de borst
der wereld, maar een felle strooming sneed
zijn adem af. Dan zat hij neer en beet
zijn lippen samen, om de hunkering
te dooden, die hem als een koorts beving.

Hij stapte uit, de stilte van het oord
kwam over hem, zooals een enkel woord,
een amper uitgesproken, somtijds breekt
over de wereld en van dingen spreekt,
die nimmer zijn gezegd. Hij liep rechtop
tegen den wind, gelijk een mast. In top
woeien zijn haren, als een blonde vaan.
De lage huizen leunden donker aan
den hemel die zich achter hen verhief.
De velden waren zwart, geen schepsel riep
daar nog met armgezwaai de ruimte uit.
Zij lagen stil, alsof een klok geluid
had en toen langzaam was verstomd;
nog even galmt er iets en daarna komt

een zwijgen dat vervuld blijft van den brand
der tonen. Zoo verdonkerde het land
onder de schaduw van den dooden zomer.
De knaap, nog eens een roekeloze droomer,
boorde zijn oogen in den grauwen dag
en deed hem vonken, door het najaarsrag
zag hij opnieuw het gele korenveld
dat laaiend in den hemel kwam gesneld.
De hitte walmde aan zijn hoofd, hij droeg
het rijpe licht, hij kon zich niet genoeg
wegstorten in die witte zee. Dan bleef
hij stilstaan in een mist die eensklaps dreef
zijn oogen uit, een wankel creatuur
in een zeer laat en doelloos levend uur.
Een oude man stond ergens voor een deur,
een kromme boer, de prikkelende geur,
die wolkte uit zijn pijp, woei naar de straat,
een warme, aan den menschelijken staat
ontloken toon. En elders liep een kip,
een langzaam schommelende witte stip,
over een erf; daar stonden dahlia's
hoog aan de heg, zij waren flets, een waas
van doodmoe bruin en rood, dat weldra tot
een zwarten knobbel zou zijn weggerot.
En daarna, op een donker boschpad, ging
de knaap langs eiken, waar een huivering

door liep, een rukwind schudde aan het blad
dat hier en daar, een karmozijnen spat,
nog aan de takken kleefde. Voor zijn voet
wolkte het loover weg en werd tot bloed
in modderpoelen; als een donker sap
dreven de blaren er, of lagen slap
te sidderen, een uitgebluscht verzet
tegen de onherroepelijke wet.

De knaap zag even, zelf een hoog gebouw,
het lage deurgat in. De oude vrouw,
met oogen, bloeiend in het rimpelvel
van haar gelaat, sprong op en liep dan snel
haar jongste tegemoet. Hij stond gebukt
tegen haar huiverende lijf gedrukt.
De kamer schemerde, een kolenvuur
glom in de open schouw. Het eeuwig uur
der liefde sloeg, en vonkte in den knaap
visioenen los, hij leunde als in slaap
tegen de tafel. Tot een lichte ster
werd hem zijn moeders blik, nabij en ver
was dit ervaren, en gelijkelijk
vond hij haar oogen en het koninkrijk
van het heelal, waardoor hij had gedwaald.
Reeds in de oerstof was de vorm bepaald

van haar verschijning, en haar vreugdekreet
echo van donder die de ruimte spleet.
Maar zij was slechts op dit moment gericht.
Hij beet zijn lippen saam, hij zag het licht
van dezen dag alleen op haar gelaat.
Haar oogen vreesden niet voor het verraad
der eeuwigheid. De brand der liefde stond
in milden afschijn om haar bleeken mond.

Een late bloem wies uit den nevelnacht,
de lucht, grijsblauwe kelk, ontvouwde zacht
haar bladen, en een kuische zonneschijn,
een dun en breekbaar licht, penseelde fijn
langs de vermoeide struiken. In een gouden
getintel stond het bosch en door zijn koude,
verstramde armen huiverde een gloed,
een laatste zenuwtrilling van voorgoed
wijkende krachten. Maar dan trad opeens
een man tusschen de stammen uit, wijdbeens
liep hij de helling af. Er was gekraak
van doode takken onder hem. Een smaak
van zomer scheen zijn mond nog in te halen.
Hij lekte zich de lippen, en het stralen
der zon werd feller op het lippenrood,
een rijpe vrucht die zich den morgen bood.

Hij zwaaide naar den knaap die voor zijn ruit
te staren stond, en met een schel gefluit,
een zilver klinken in de ochtendlucht,
deed daar de wandelaar een witte vlucht
van duiven klappen uit den achtertuin.
En nog stiet hij zijn zilveren bazuin,
waarin zijn beeld, vergroot, geteekend was,
toen hij de kleine woning binnentrad.
De knaap was reeds beneden, hij vergat
zijn moede peinzen voor de vreugde van
den ander, en hij schudde als een man
de toegestoken hand, en zag het feest
des levens bloeien in dit onbevreesd
gelaat. Dan stommelde het overal
in huis. Gelijk een gouden waterval
stroomde het zonlicht binnen door het raam.
De zuster trad de kamer in, een kraam
vol bloemen was haar stralende figuur.
Het bruidspaar kuste; schuchter naar den muur
gewend, was het den knaap alsof
dit volle kussen ook zijn wangen trof,
zij gloeiden en door heel zijn lichaam trok
dat gloeien heen, en deed een zware klok
van levensdrift ontbranden aan zijn ooren.
Nu wist hij dat hij niet meer als tevoren
kon zijn, dat hij moest overstorten in

de schepping als een man die naar den zin
niet vragen hoeft. Maar dan zag hij een hand
die vlammenteevens aan den hemelwand
deed laaien, en verschrompeld en ontdaan
aanschouwde hij dit vurige vermaan.

De kleine zaal was als een lichte poel,
het zonlicht spatte er, maar strak en koel
waren de schaduwzwarte achtermuren.
Terzijde hing de lichtbloei als een vuren
guirlande tegen een beschilderd raam.
Daar stonden wijze mannen op, wier naam
eens had geklonken langs het wereldrond.
Het zonlicht speelde om hun wijzen mond
en deed hen glimlachen, zoodat zij toch
iets menschelijks verkregen. Dit bedrog
zag slechts de knaap, hij kon zich niet weerhouden
mede te lachen met die wijze, oude
figuren en toen lachte hij ook mee
met alle menschen om zich heen, het dee
hem aan als klank geworden zonneschijn.
Het bruidspaar stond rechtop, en sterk van lijn
waren hun lippen bij het woord van trouw,
dat hen vereenigde tot man en vrouw.
Hun handen lagen daar zoo vast ineën,

een brug van mensch tot mensch. Niet meer alleen
waren zij nu, maar tot een krachtig huis
tezaamgevoegd, dat slechts de dood aan gruis
kon breken. En zoo stond de knaap daar ook,
in zonnebundels die zich als een rook
bewogen langs zijn open aangezicht.
Door al zijn poriën voelde hij het licht
dringen, en er was anders niet dan dit
warme bestaan, dit huiveren in wit
zonlicht en in het stage, roode vuur
van menschenliefde, heel een levensduur.

En op den dag daarna, een stille wind
blies langs den weg, er hing een zonnelint
geslingerd door de stammen aan den kant,
verliet de knaap ten tweeden maal het land,
waaruit hij was geboren, en eerst nu
zag hij dat alle wederkeer een schuw
ontwijken is van wat men eens bezat.
Een ander mensch gaat langs het oude pad,
elk leven moet de eeuwigheid doorstaan
en uitzien op het bloeien en vergaan,
den onverbrekkelijk gesloten kring
van het geschieden. Als een simpel ding
ervaren het de menschen, en misschien

zou ook aan hem eenmaal dat simpel zien
der dingen zijn geschonken. Dan stond hij
nog even stil, het kleine huis voorbij
den akkerrand vervaagde in de zon.
Hij liep weer door. Geen enkel schepsel kon
zoo naamloos eenzaam gaan als hij daar ging,
zonder een glimlach van herinnering.

COLOPHON

Het gedicht „SCHEPPINGSDROOM” werd geschreven in den zomer en den herfst van 1939 en in de maand Februari 1940 gedrukt door de N.V. Uitgevers-Mij. „De Tijdstroom” te Lochem in een oplage van 500 exemplaren.